

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

บัญญัติ ชอบจิตต์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

12 สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
12 สิงหาคม 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

MANAGEMENT OF STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES
TO ENHANCE THE 21ST CENTURY SKILLS OF SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF CHIANG RAI PRIMARY EDUCATION AREA REGION 4

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

August 12 2018

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ของ บัญญัติ ชอบจิตต์

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ ชุ่นทอง)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัก)

เรื่อง:	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	บัญญัติ ซอบจิตต์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2561
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง
คำสำคัญ	กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คน ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแจกแจงความถี่ ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีสภาพการบริหารจัดการสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมแนะแนว มีสภาพการบริหารจัดการต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ ควรมีการวางแผน การนิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวต่อชุมชน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน และพัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มีความสามารถเข้าใจหลักสูตรมีทักษะในการสอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 มีการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างหลากหลาย ผู้บริหารควรมีนิเทศภายใน เสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR)

Title: Management of student development activities
to enhance the 21st century skills of schools under
the Office of Chiang Rai Primary Education Area Region 4

Author: Banyat Chopchit, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of
Phayao, 2018

Advisor: Assistant Professor Thidawan Unkong

Keyword Student development activities the 21st century skills.

ABSTRACT

The purpose of this research is 1. to study the learner development activities management for reinforce student skills in 21st century. 2. To study recommendations of learner development activities management for reinforce student skills in 21st century of schools in Chiangrai Primary Educational Service area Office 4 were collected by using a questionnaire to 152 sample surveys. analyzed by using frequency, mean and standard deviation. Results of the study showed.

1. Overall the learner development activities management for reinforce student skills in 21st century is in high level. Considering each side's in The learner development activities management highest level is the moderate class, more knowledge activities, next on down are the student affairs and the community service, the least is the guidance activities.

2. The recommendations of the management of learner development activities for reinforce student skills in 21st century as follows should monitoring and control plan systematically and report operating results of guidance activities managing to community. Administrators should formulate policy and plan student affair's organization chart substantially: improve student affair's teacher to being understand in curriculum, teaching skills, having continual improvement to be Best Practice, encourage 21st century skilled activities: various environmental conservation and monitor and after action review: AAR.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่ณกอง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบคุณ ดร.เทอดชาติ ชัยพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ดร.อัศรเดช ยมภักดี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเชียงใหม่ นางสาวยุพิน บุญประเสริฐ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และครูที่ปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทุกคน ที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการออกแบบสอบถาม ตลอดจนจนถึงให้ความสะดวกในเรื่องเอกสารต่าง ๆ ในการทำวิจัยในครั้งนี้

หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคุณค่า และประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีต่อผู้ที่สนใจศึกษา ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดา มารดา ตลอดจนคุณบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอนและผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้แก่ผู้วิจัย มา ณ โอกาสนี้

บุญญ์ติ ชอบจิตต์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญตาราง (ต่อ).....	2
สารบัญภาพ.....	3
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	4
ขอบเขตของงานวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	8
พุทธศักราช 2551	8
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	49
การบริหารสถานศึกษา	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	67
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	71
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ	74
แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	74
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.....	74
ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ	83
แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	83
ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4.....	83
บทที่ 5 บทสรุป.....	87
สรุปผลการศึกษา.....	87
อภิปรายผลการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	101
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	102
ภาคผนวก ค แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ	109
ประวัติผู้วิจัย	116

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงประชากร.....	68
ตาราง 2 แสดงขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มประชากร.....	69
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.....	74
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมแนะแนว.....	75
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมนักเรียน.....	77
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์.....	79
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้.....	81
ตาราง 8 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมแนะแนว.....	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตาราง 9 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมนักเรียน.....	84
ตาราง 10 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์.....	85
ตาราง 13 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้.....	86

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.....	50
ภาพ 2 แสดงภาพกรอบแนวคิดการวิจัย.....	67
ภาพ 3 แสดงการสุมตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 6 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนเป็นมีความสำคัญ มีความรู้ มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และบูรณาการตามความเหมาะสม และมาตรา 24 ให้สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้และปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่พึงปรารถนาและลักษณะที่พึงประสงค์ ของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วก่อให้เกิดผลดีผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นเราต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสุขบนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2574, หน้า ฉ-ช) ได้กล่าวถึงการพัฒนาการศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะ พัฒนาสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือพณีกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมาย 2 ด้าน 1) เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) และ 2) เพื่อการจัดการศึกษาที่บรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด 6 ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาการศึกษาไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนในฐานะเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม ความรู้ คุณธรรม มี

จิตสำนึกของความเป็นคนไทยและพลโลก ยึดมั่นที่ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทักษะพื้นฐาน มีเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาทั้งเป็นองค์รวมทุกด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 7) ประกอบกับโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ริเริ่มและกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียนบูรณาการเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล โดยเปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครอบคลุมพัฒนาการด้านต่าง ๆ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุขสร้างความรัก ความศรัทธาให้กับผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพจัดการเรียนรู้ให้มีความสมดุล บรรยากาศ และสภาพแวดล้อม ให้ผู้เรียนได้สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนมีความสุขจากการช่วยเหลือ เอื้ออาทรและร่วมมือร่วมใจกัน การเรียนรู้อย่างมีความสุขนับเป็นรากฐานสำคัญของการทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ฟังพอใจในการเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ต้องปรับเปลี่ยนความเชื่อทั้งของตนเอง บุคลากร และผู้เรียนไปสู่การเจริญงอกงามทางความคิด (Growth Mindset) โดยทั้งครูและนักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันครูเรียนรู้วิธี “ลดเวลาเรียน” ของผู้เรียนในฐานะผู้รับความรู้ และหาวิธี “เพิ่มเวลารู้” ให้นักเรียนลงมือคิด ลงมือทำ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายกลุ่มเล็กและยืดหยุ่นทั้ง

วิธีการเรียน การใช้แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน และการทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อการดำเนินชีวิตการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ส่งเสริมนักเรียนให้ใช้ความสามารถที่แตกต่างในการทำงานสร้างโอกาสพัฒนาต่อยอดความสามารถให้ประสบความสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจ รับรู้คุณค่าของตนเอง และสร้างแรงจูงใจพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีแนวคิดที่สำคัญคือ การบูรณาการการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้สอนจะต้องพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียน เข้ากับการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ อย่างสมดุล ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในลักษณะของการพัฒนาแบบองค์รวม ซึ่งจำเป็นต้องมีรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่เป็นระบบ มีความชัดเจนและยืดหยุ่นเพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา ผู้บริหาร และผู้สอน สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ได้อย่างมีคุณภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2559 หน้า 13-22)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 แผนการศึกษาแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2574) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ในการที่จะพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมตลอดจนการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการกับตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขโดยบนพื้นฐานของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะของผู้เรียน มีทักษะที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทของสภาพเศรษฐกิจและสังคมโลกแห่งดิจิทัล เพื่อพัฒนากำลังคนที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต่อไปอย่างยั่งยืน

จากการเข้าร่วมประชุมสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครู ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 วันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ณ ห้องประชุมสำนักงานลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 สรุปได้ว่าการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา ทั้ง 4 กิจกรรม ยังมีการบริหารจัดการและโครงสร้างการบริหารไม่เป็นระบบ

หลักสูตรและการจัดกิจกรรมยังไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ทันสมัย เนื้อหาในการจัดกิจกรรมยังเหมือนเดิมไม่ได้ปรับปรุงหลักสูตร ไม่มีการส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ามาจัดในกิจกรรมและเสริมสร้างแก่ผู้เรียน ไม่มีการนำสื่อนวัตกรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรม ทั้ง 4 กิจกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียนยังไม่ให้ความสำคัญของกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรม ตลอดจนวัดประเมินผลของกิจกรรมไม่หลากหลาย ขาดการวัดผลประเมินผลกิจกรรมที่ชัดเจนไม่สามารถสะท้อนถึงผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่ามีการพัฒนามากน้อยแค่ไหน ไม่มีการนำผลการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงทั้งด้านการบริหาร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรม ขาดการสรุปรายงานประเมินการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนส่งผลการพัฒนาผู้เรียนตามหลักการเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2574) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อนำผลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนการวางแผนการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ขอบเขตของงานวิจัย

วิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 141 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คนและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 135 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คนจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p.p 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ประยูร อาษานาม, 2543) ได้โดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Stage sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้ง 4 กิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ 2551 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว
- 2.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน
- 2.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์
- 2.4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กระบวนการทำงานที่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูร่วมกันดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในด้านการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา การนิเทศติดตาม และรายงานผลการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

กิจกรรมแนะแนว หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีการส่งเสริมและพัฒนา รักรักสิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมาย สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถในการปรับตนได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและชุมนุม/ชมรม) หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล ช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทรต่อกัน และสมานฉันท์

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะจิตอาสา แสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงาม ความมีน้ำใจต่อกัน การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม มีความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน มีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง การออกกำลังกายให้เหมาะสม รักษาความสะอาด และสุขภาพใจ ร่วมกันเป็นทีม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

ทักษะแห่งทศวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่ทุกคนจำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจทำให้คนในยุคก่อนปรับตัวได้ไม่ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และนิสัยการทำงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หมายถึง ตัวกำหนดความพร้อมเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความสนใจใคร่รู้ในสิ่งใหม่ ตลอดเวลา ความริเริ่มสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา มีทักษะในการสื่อสารด้วยการพูด การใช้ภาษา การสื่อสารที่ถูกต้อง การร่วมมือทำงานเป็นทีม

ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี หมายถึง มีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ รู้เท่าทันสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี และการเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความยืดหยุ่นและการปรับตัวเข้ากับสังคมและสถานการณ์ต่าง ๆ การรู้จักตนเองและชี้นำตนเอง มีทักษะทางสังคมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิตเพื่อให้ได้สิ่งใหม่หรือสร้างนวัตกรรม มีภาวะผู้นำ รับผิดชอบ เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ตาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อเรื่องตามลำดับ ดังนี้

1. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.1 หลักการ

1.2 เป้าหมาย

1.3 แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.4 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.5 บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.6 การบริหารจัดการเรียน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

2.1 ความหมายและความสำคัญของทักษะศตวรรษที่ 21

2.2 กรอบแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21

2.3 ระบบส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. การบริหารสถานศึกษา

3.1 ความหมาย

3.2 แนวคิด ทฤษฎีการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์มีองค์ประกอบด้วยด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมถึงการมีเจตคติที่จำเป็นต่อ

การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อ ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มี ปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การ ใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีสุขนิสัยรักการออกกำลังกาย รักษาดี มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มี จิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 2-3)

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เสริมสร้างให้มี คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะได้แก่

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมที่ให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีการส่งเสริมและ พัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กำหนดเป้าหมาย สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา วางแผนชีวิตทั้ง ด้านการเรียน และอาชีพ สามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จัก และเข้าใจผู้เรียน ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี มีความ รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม อย่างมีเหตุผล ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรต่อกัน และมีความสามัคคีกัน โดยจัดให้ สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วย ตนเอง มีการศึกษาวิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน เน้น กระบวนการการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของ ผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ เนตร นารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และนักศึกษาวิชาทหารและกิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะจิตอาสา เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนา กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ผู้บริหารและครูจะต้องคำนึงถึงแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ส่งเสริมสนับสนุนตามความเหมาะสม และความแตกต่างระหว่างบุคคลให้สามารถค้นพบตนเองตามศักยภาพอย่างครบวงจร

หลักการสำคัญ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 7)

1. มีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิถีประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

เป้าหมาย

จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และยึดแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ตามความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนอย่างหลากหลายต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 7-8)

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ
2. ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม
5. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย
6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

แนวการจัดกิจกรรมแนะแนว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 21-23)

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

หลักการ

การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนวที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ต้องส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา ที่สนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านตนเองและสังคมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วย

การปฏิบัติจนเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูเป็นที่
เลี้ยงและประสานงาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียน อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมแนะแนว มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ
3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รักสิ่งแวดล้อม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพมีทักษะชีวิต และสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรม

1. ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียน
2. วิเคราะห์สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพด้านส่วนตัวและสังคม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติของผู้เรียนและเป้าหมายของสถานศึกษา โดยครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม
4. กำหนดวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา เป็นระดับการศึกษา และชั้นปี
5. ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนว ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม เวลาจัดกิจกรรม หลักฐานการทำกิจกรรม และการประเมินผล

6. จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายชั่วโมง ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

7. จัดกิจกรรมแนะแนวตามแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวและประเมินผลการจัดกิจกรรม

8. ประเมินเพื่อตัดสินผล และสรุปรายงาน

การประเมินกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนว ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครอง มีภารกิจที่รับผิดชอบดังนี้

1. ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีภารกิจในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมินนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

2. ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม ประเมิน บันทึก สรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

3. การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่าน การปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่าแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวควรยึดผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาและการวัดและประเมินผลกิจกรรมต้องมีความหลากหลาย และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและ

เรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอปรกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยาก ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

แนวการจัดกิจกรรมนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 25-54)

หลักการ

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์การจัดกิจกรรมนักเรียน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
2. เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน
3. เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน ตลอดจนบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีความรับผิดชอบ
2. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน รู้จักการแก้ปัญหา มีเหตุผล มีการตัดสินใจที่เหมาะสม ช่วยเหลือแบ่งปัน และเอื้ออาทรและสมานฉันท์
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ขอบข่าย

กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร สถานศึกษาให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และครบตามหลักสูตรของแต่ละกิจกรรม
2. กิจกรรมชุมนุม ชมรมสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ

ทั้งนี้ นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในข้อ 1 และ 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมในข้อ 1 หรือ 2 กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

กระบวนการลูกเสือ คือ กระบวนการพัฒนาเยาวชน มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งนี้เป็นไปตามความมุ่งประสงค์หลักการ และวิธีการ ซึ่งลูกเสือโลกได้กำหนดไว้

ปัจจุบันกระบวนการลูกเสือถือเป็นกระบวนการทางการศึกษาส่วนหนึ่ง ซึ่งมุ่งพัฒนาสมรรถภาพของบุคคลทั้งทางสมอง ร่างกาย จิตใจ และศีลธรรม เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีงาม ไม่กระทำความให้เป็นปัญหาต่อสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความหมายและสุขสบาย

หลักการ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 22-23)

กระบวนการลูกเสือมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. มีศาสนาเป็นหลักยึดทางจิตใจ จงรักภักดีต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ และพึงปฏิบัติศาสนกิจด้วยความจริงใจ
2. จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศชาติของตน พร้อมด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนสันติสุขและสันติภาพ ความเข้าใจที่ดีซึ่งกันและกัน และความร่วมมือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ
3. เข้าร่วมพัฒนาสังคม ยอมรับและให้ความเคารพในเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้อื่นและเพื่อนมนุษย์ทุกคน รวมทั้งธรรมชาติและสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก
4. มีความรับผิดชอบต่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
5. ลูกเสือทุกคนต้องยึดมั่นในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

วัตถุประสงค์

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติตามแนวทางดังต่อไปนี้

1. ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื้อฟัง และฟังตนเอง
2. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
3. ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
4. ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5. ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศไทย

ขอบข่าย

กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ให้รู้จักการเสียสละและบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมและวิถีชีวิตในระบอบประชาธิปไตยซึ่งการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 โดยกำหนดหลักสูตร เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ลูกเสือสำรอง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
2. ลูกเสือสามัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
3. ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
4. ลูกเสือวิสามัญ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี มีแนวทางการจัดกิจกรรมตามวิธีการลูกเสือ (Scout Method) ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ คือ

1. คำปฏิญาณและกฎ ถือเป็นหลักเกณฑ์ที่ลูกเสือทุกคนให้คำมั่นสัญญาว่าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ กฎของลูกเสือมิไว้ให้ลูกเสือเป็นหลักในการปฏิบัติ ไม่ได้ “ห้าม” ทำ หรือ “บังคับ” ให้ทำ แต่ถ้า “ทำ” ก็จะทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเอง เป็นคนดี ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีเกียรติเชื่อถือได้ ฯลฯ

2. เรียนรู้จากการกระทำ เป็นการพัฒนาลักษณะบุคคล ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของผลงานอยู่ที่การกระทำของตนเอง ทำให้มีความรู้ที่ชัดเจน และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ และท้าทายความสามารถของตนเอง

3. ระบบหมู่ เป็นรากฐานอันแท้จริงของการลูกเสือ เป็นพื้นฐานในการอยู่ร่วมกันการยอมรับซึ่งกันและกัน การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ การใช้ประชาธิปไตยเบื้องต้น

4. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวในการเป็นสมาชิกลูกเสือ เนตรนารี ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมาย การทำความเคารพ รหัสคำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง เป็นต้น วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลกและเป็นองค์กรที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

5. การศึกษาธรรมชาติ คือ สิ่งสำคัญอันดับหนึ่งในกิจกรรมลูกเสือ ธรรมชาติอันโปร่งใสตามชนบท ป่าเขา ป่าละเมาะ และพุ่มไม้ เป็นที่ปรารถนาอย่างยิ่งในการไปทำกิจกรรมกับธรรมชาติ การปีนเขา ตั้งค่ายพักแรมในสุดสัปดาห์หรือตามวาระของการอยู่ค่ายพักแรมตามกฎระเบียบ เป็นที่เสนาหาแก่เด็กทุกคน ถ้าขาดสิ่งนี้แล้ว ก็ไม่เรียกว่าใช้ชีวิตแบบลูกเสือ

6. ความก้าวหน้าในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้เด็กทำต้องให้มีความก้าวหน้าและดึงดูดใจ สร้างให้เกิดความกระตือรือร้นอยากที่จะทำ และวัตถุประสงค์ในการจัดแต่ละอย่างให้สัมพันธ์กับความหลากหลายในการพัฒนาตนเอง เกมการเล่นที่สนุกสนานการแข่งขันกันก็เป็นสิ่งดึงดูดใจและเป็นการจูงใจที่ดี

7. การสนับสนุนโดยผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ชี้แนะหนทางที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เพื่อให้เขาเกิดความมั่นใจในการที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งใดลงไป ทั้งคู่มีความต้องการซึ่งกันและกันเด็กก็ต้องการให้ผู้ใหญ่ช่วยชี้แนะ ผู้ใหญ่เองก็ต้องการนำพาให้ไปสู่หนทางที่ดี ให้ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและดีที่สุด จึงเป็นการร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย

เงื่อนไข

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม

การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

ส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายวิชาพิเศษของลูกเสือ เนตรนารี แต่ละประเภทอาจใช้เวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดประชุมกองทุกครั้ง เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แจก)

2.1.2 เกมหรือเพลง

2.1.3 เรียนตามหลักสูตร

2.1.4 การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์

2.1.5 พิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรม

การเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้ลูกเสือมีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตัวเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนวิชาลูกเสือเพิ่มเติม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือจำเป็นต้องวางแผนนำลูกเสือไปเดินทางไกล และอยู่ค่าย

พักผ่อนไว้ให้พร้อมก่อนและเนิน ๆ ดังนั้นบทบาทผู้บังคับบัญชาลูกเสือที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อลูกเสือต้องงานการอยู่ค่ายพักแรม และตามหน้าที่ของตนเองจึงจำเป็นต้องหาโอกาสให้ลูกเสือของตนได้มีโอกาสในการอยู่ค่ายพักแรมเสมอให้ผู้กำกับลูกเสือนำลูกเสือไปฝึกเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรมปีหนึ่งไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ครั้งหนึ่งให้อยู่ค่ายพักแรมอย่างน้อย 1 คืน

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการลูกเสือ เช่น พิธีเข้าประจำกองพิธีทบทวนคำปฏิญาณและสวนสนาม พิธีถวายราชสดุดี พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้นเพื่อให้ลูกเสือมีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในการเป็นลูกเสือ

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ลูกเสือได้บำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของลูกเสือ

3. ผู้บังคับบัญชาลูกเสือควรผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือขั้นความรู้เบื้องต้นในแต่ละประเภท

4. สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งกลุ่มหรือกองลูกเสือตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนลูกเสือ เนตรนารี ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ต้องพิจารณาด้านความประพฤติ พฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะและการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมบังคับ เป็นการประเมินผลกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสิน เลื่อนชั้นหรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด มีการประเมินผลตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมการซักถาม การทดสอบภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน	หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
ไม่ผ่าน	หมายถึง ผู้เรียนเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. วิชาพิเศษ การประเมินผลวิชาพิเศษในแต่ละวิชา ใช้วิธีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ในข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ

กิจกรรมยุวกาชาด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 33-38)

กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมไทย โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร เน้นทักษะ กระบวนการตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ปรับปรุงการทำงาน และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

หลักการ

1. เป็นกิจกรรมที่สร้างพื้นฐานในการคิด ปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาด กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

2. มีความเป็นเอกภาพและความหลากหลายในกิจกรรม คือ เป็นกิจกรรมที่มีโครงสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามความจำเป็นและความสอดคล้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองดีของชาติ

3. สามารถสนองต่อความต้องการของสถานศึกษา ท้องถิ่น และประชาคมโลก

วัตถุประสงค์

กิจกรรมยุวกาชาด เป็นการจัดที่มุ่งเน้นด้านคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยธรรม ในระบบ หน่วย กลุ่ม หมู่ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักการกาชาดและยุวกาชาดการคุ้มครอง กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ การช่วยเหลือ การรักษาสุขภาพและสมรรถภาพที่ดีบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดี อันจะนำไปสู่สันติภาพ ก่อให้เกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันทุกแห่งหน (ข้อบังคับสภากาชาดไทย แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 60 พ.ศ.2550 หมวดที่ 9 ว่าด้วยยุวกาชาด) จึงกำหนดจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. มีอุดมคติในศานติสุข มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องการรักษาอนามัยของตนเองและผู้อื่นตลอดจนพัฒนาตนเองทางร่างกาย จิตใจ คุณธรรม และดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติ
3. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์กาชาด มีคุณธรรมจริยธรรม และมีจิตใจ เมตตา กรุณา ต่อเพื่อนมนุษย์
4. บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6. มีสัมพันธภาพและมิตรภาพที่ดีต่อบุคคลทั่วไป

ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ในสถานศึกษา แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ยุวกาชาด ระดับ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3

ยุวกาชาด ระดับ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

ยุวกาชาด ระดับ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1–3

ยุวกาชาด ระดับ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4–6

แนวทางการจัดกิจกรรมยุวกาชาด

การจัดกิจกรรมยุวกาชาด ประกอบด้วยกิจกรรมหลักและกิจกรรมพิเศษ ดังนี้

1. กิจกรรมหลัก หมายถึง กิจกรรมพื้นฐานสำคัญที่สมาชิกยุวกาชาดทุกคนต้องเข้าร่วม ประกอบด้วย 4 กลุ่มกิจกรรม คือ

1.1 กลุ่มกิจกรรมกาชาดและยุวกาชาด เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยุวกาชาดมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของกาชาด มีศรัทธาในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเสียสละ เป็นคนดีมีคุณธรรม ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นผู้นำในการเผยแพร่กิจกรรมกาชาดและยุวกาชาดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่งเสริมสันติภาพ คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.1.1 กาชาดสากล

1.1.2 กาชาดไทย

1.1.3 ยุวกาชาดสากล

1.1.4 ยุวกาชาดไทย

1.2 กลุ่มกิจกรรมสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยุวกาชาด มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะการป้องกันชีวิตและสุขภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพ การรักษานามัย ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของตนเองและส่งเสริมอนามัยของผู้อื่น การปฐมพยาบาล และ เคหพยาบาล มีความพร้อมในการลดความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ และ ภัยคุกคามที่เกิดกับเด็กและเยาวชนในวัยเจริญพันธุ์ ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

1.2.1 สุขภาพ

1.2.2 สมรรถภาพ

1.2.3 การป้องกันชีวิตและสุขภาพ

1.3 กลุ่มกิจกรรมสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยูวกาชาดได้รู้จักตนเอง มีระเบียบวินัย มีบุคลิกภาพที่ดี รักความสามัคคี มีสัมพันธ์ภาพ ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคม มีพื้นฐานการดำรงชีวิต สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

- 1.3.1 ความสามัคคีและความพร้อมเพรียง
- 1.3.2 ความมีระเบียบวินัยและความอดทน
- 1.3.3 ความสง่างามและความคล่องแคล่วว่องไว
- 1.3.4 บุคลิกภาพ
- 1.3.5 มารยาทสังคม
- 1.3.6 การสร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดี

1.4 กลุ่มกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกยูวกาชาดได้ปฏิบัติตนเพื่อสนองต่ออุดมการณ์และวัตถุประสงค์ของยูวกาชาดมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี และมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เป็นผู้มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ประกอบด้วยสาระที่เกี่ยวข้องเรื่อง

- 1.4.1 การบำเพ็ญประโยชน์
- 1.4.2 การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. กิจกรรมพิเศษ เป็นการจัดกิจกรรมเสริมกิจกรรมหลัก ทั้งนี้ ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างทักษะความสามารถ ให้สมาชิกยูวกาชาดมีความรู้ ความสามารถพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคมตามความเหมาะสมกับวัยและความต้องการของท้องถิ่นโดยสามารถเลือกกิจกรรมได้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ และเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดในแต่ละกิจกรรม เมื่อผ่านเกณฑ์สมาชิกยูวกาชาดจึงมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษนั้น ๆ จำนวน 54 กิจกรรม

เงื่อนไข

1. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดกิจกรรมยูวกาชาดตามหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้อย่างเหมาะสมส่วนการจัดกิจกรรมเพื่อรับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษของยูวกาชาดแต่ละประเภทอาจใช้ในเวลาเรียนปกติหรือนอกเวลาเรียนก็ได้

2. การจัดกิจกรรม ควรจัดให้มีพิธีเปิดและพิธีปิดกิจกรรมยูวกาชาดทุกครั้งที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 พิธีเปิดกิจกรรมยุวภาษา

2.1.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.1.2 ชักธงยุวภาษาขึ้นสู่ยอดเสา

2.1.3 สงบนิ่ง

2.1.4 กล่าวคำปฏิญาณตนยุวภาษา

2.1.5 ตรวจและรายงาน

2.1.6 นัดหมายและชี้แจง

2.2 พิธีเปิดกิจกรรมยุวภาษา

2.2.1 เรียกสมาชิกเข้าแถวครึ่งวงกลมหน้าเสาธง

2.2.2 นัดหมายและชี้แจง

2.2.3 ชักธงยุวภาษาดลง

2.2.4 เลิก

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการยุวภาษา เช่น พิธีเข้าประจำหมู่ พิธีทบทวนคำปฏิญาณยุวภาษาและสวนสนาม พิธีประดับเครื่องหมายต่าง ๆ เป็นต้น

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ยุวภาษาได้บำเพ็ญประโยชน์ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

3. ผู้นำยุวภาษาควรผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชายุวภาษา หลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง เช่น หลักสูตรครูผู้สอน หลักสูตรผู้นำยุวภาษา เป็นต้น

4. สถานศึกษาควรให้มีการจัดตั้งหมู่ยุวภาษาตามข้อบังคับ

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมยุวภาษา เป็นกระบวนการทดสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งนอกจากพิจารณาความรู้ตามทฤษฎีแล้ว ยังต้องพิจารณาด้านความประพฤติ และพฤติกรรมเข้าร่วมกิจกรรมที่เน้นทักษะการปฏิบัติต่าง ๆ ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลายและการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. **กิจกรรมหลัก** เป็นการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนผ่านเกณฑ์การตัดสิน เลื่อนชั้น หรือจบหลักสูตร โดยการเข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด มีการประเมินตลอดภาคเรียน/ปี โดยวิธีการสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม

และการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงานชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมการประเมินเพื่อให้ผู้เรียนมีสิทธิ์ประดับเครื่องหมายกิจกรรมพิเศษได้ เมื่อผู้เรียนสามารถผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 39-45)

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมอาสาสมัครนานาชาติสำหรับเด็กผู้หญิงและสตรีที่สนใจ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ วรรณะ และศาสนา มีเป้าหมายเพื่อฝึกเด็กผู้หญิงให้เป็นพลเมืองดีมีประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักการที่ Lord Baden Powell ผู้ก่อตั้งกิจกรรมลูกเสือและผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้กำหนดไว้ โดยการฝึกทักษะต่าง ๆ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม มีคำปฏิญาณและกฎ 10 ข้อ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีโดยมีการจัดองค์กร การบริหารตามข้อบังคับ และนโยบายขององค์กรผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก (The World Association of Guides and Girl Scouts)

หลักการ

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกระบวนการในการทำงานเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีโอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ โดยในการฝึกจะต้องให้สมาชิกได้รับการพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพและครบถ้วนทั้ง 6 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา จิตใจ และคุณธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีอุปนิสัยที่ดีตามแนวทางของคำปฏิญาณและกฎ
2. เพื่อเตรียมเด็กหญิงและเยาวชนสตรีให้มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบัน
3. เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้ฝึกทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. เพื่อสร้างโอกาสให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นและผู้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์มีขอบข่ายที่ประกอบด้วย ข้อกำหนด จุดประสงค์ สาระกิจกรรม กระบวนการฝึก หลักสูตรพื้นฐาน พิธีการ และเครื่องแบบ โดยจำแนกตาม ประเภทของสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่เรียกว่า เยาวสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีทั้งหมด 4 รุ่น คือ

รุ่นที่ 1 นกน้อย ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 4-6 ปี เรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1-3

รุ่นที่ 2 นกสีฟ้า ได้แก่ เด็กหญิงอายุประมาณ 7-11 ปี เรียนอยู่ในระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6)

รุ่นที่ 3 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นกลาง ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 12-15 ปี เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

รุ่นที่ 4 ผู้บำเพ็ญประโยชน์รุ่นใหญ่ ได้แก่ เยาวสตรีอายุประมาณ 16-20 ปี เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่านั้น

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีแนวการจัดกิจกรรมเฉพาะ 9 ข้อ ดังนี้

1. ให้ยึดมั่นและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์วิธีการนี้จะช่วยสร้างอุปนิสัยที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ และตระหนักในหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชนและประเทศชาติ

2. ระบบหมู่ ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่เรียกว่าระบบหมู่ โดยให้ทำงานร่วมกันเป็นหมู่เล็ก ๆ 6-8 คน ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามในการปกครองตนเอง วิธีการนี้จะช่วยพัฒนาทักษะความเป็นประชาธิปไตย

3. เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสนใจ ความสามารถและความต้องการของตน

4. ฝึกพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเอง รู้จักสร้างโอกาสในการทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ท้าทายความสามารถด้วยตนเอง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พัฒนาความสนใจและความสามารถของตนยิ่งขึ้น

5. ให้มีความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ เป็นความร่วมมือด้านความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรมและการประเมินผลร่วมกัน ความร่วมมือนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมให้คนรุ่นเยาว์ได้พัฒนาตนเองและมีความรับผิดชอบ วิธีการนี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กและได้เห็นแบบอย่างที่ดีของผู้ใหญ่ด้วย

6. การใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ฝึกให้มีความเป็นหนึ่งเดียวกันในการเป็นสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้วยการใช้สัญลักษณ์ร่วมกัน ได้แก่ เครื่องแบบ เครื่องหมายการทำความ

เคารพ รหัส คำปฏิญาณ กฎ คติพจน์ คำขวัญ ธง วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและภาคภูมิใจในการที่เป็นสมาชิกขององค์การผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งโลก ซึ่งมีสมาชิกอยู่ทั่วโลก และเป็นองค์การสตรีที่มีจำนวนสมาชิกมากที่สุดในโลก

7. กิจกรรมกลางแจ้ง ผูกการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นและฝึกการเตรียมพร้อมเสมอ ด้วยการใช้อุปกรณ์กลางแจ้งและการอยู่ค่ายพักแรม วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการดำเนินชีวิต

8. ฝึกให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน วิธีการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกนิสัยการบำเพ็ญประโยชน์ และมีความรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน ประเทศชาติและสังคมโลก

9. เรียนรู้เกี่ยวกับนานาชาติทั้งด้านวัฒนธรรมศาสนา และวิถีชีวิต วิธีการนี้ช่วยให้ผู้เรียนยอมรับความแตกต่างของบุคคลในชาติและสังคมโลก เพื่อลดข้อขัดแย้งและรู้จักพึ่งพาอาศัยกันเป็นการสร้างสันติสุขในโลก

โปรแกรมการจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์

กิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ มีสาระของกิจกรรม 10 โปรแกรม ดังนี้

1. การบำเพ็ญประโยชน์ โปรแกรมนี้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้เรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้เป็นผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ แสดงความเมตตากรุณา เพื่อให้ไปบำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

2. การเป็นพลเมืองดี โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นพลเมืองที่ดีที่มีความรับผิดชอบ โดยการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของผู้บำเพ็ญประโยชน์

3. วัฒนธรรมและมรดกของชาติ โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีความรู้ ความเข้าใจ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ และมรดกของชาติ พร้อมทั้งจะอนุรักษ์และช่วยเผยแพร่สิ่งที่ดั่งามนี้แก่ผู้อื่น

4. สิ่งแวดล้อม โปรแกรมนี้จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้ เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม

5. การอยู่ร่วมกับผู้อื่น โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้รู้จักตนเอง และรู้จักผู้อื่น ด้วยการเป็นมิตร และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยกระบวนการของระบบหมู่

6. สุขภาพ โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีมีสุขภาพดี มีสติปัญญา มีอารมณ์มั่นคง และรู้จักปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสังคมได้เป็นอย่างดี

7. ประสบการณ์นานาชาติ โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้มีความรู้ ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งมีพื้นฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันโดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำงานร่วมกันได้อย่างสันติ เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมนานาชาติ ภาษาต่างประเทศและกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของประเทศต่าง ๆ เรื่องเกี่ยวกับองค์การผู้นำเพื่อประโยชน์แห่งโลก ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และสายใยแห่งความสัมพันธ์ของสมาชิกผู้นำเพื่อประโยชน์ทั่วโลก

8. เทคโนโลยี โปรแกรมนี้จะช่วยให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้เรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี มีทักษะและสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

9. ครอบครัวย โปรแกรมนี้จะทำให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีรู้และเข้าใจบทบาทความรับผิดชอบและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและมีพื้นฐานในการสร้างครอบครัวในอนาคต

10. วิสัยทัศน์ โปรแกรมนี้จัดขึ้นเพื่อให้เด็กผู้หญิงและเยาวชนสตรีได้มีโอกาสค้นหาความต้องการความสามารถ ความสนใจ และวิสัยทัศน์ของตนเอง ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ เพื่อเตรียมตัวเองให้สามารถตัดสินใจที่จะเลือกอาชีพที่ถนัดและสนใจในอนาคตได้

เมื่อผู้เรียนรวมกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ตามโปรแกรม 10 โปรแกรมแล้วผู้เรียนแต่ละคนสามารถเลือกทำเครื่องหมายแสดงความสามารถ ที่ตนสนใจและถนัดได้ เป็นการประเมินผลขั้นสุดท้ายของสมาชิกแต่ละระดับ

เงื่อนไข

1. เวลาในการร่วมกิจกรรมการจัดกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ตามหลักสูตรในแต่ละรุ่น สถานศึกษาอาจจัดเวลาได้ตามความเหมาะสม

2. การจัดกิจกรรม

2.1 การจัดกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์ตามหลักสูตร ควรจัดให้มีการเปิดชุมนุมทุกครั้งก่อนที่จะมีการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยในตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 เปิดชุมนุม (การเปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นนกอ้อยและนกสีฟ้า ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับสมาชิกรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ไม่จำเป็นต้องทำทุกครั้ง แต่อย่างน้อยควรทำเดือนละ 1 ครั้ง)

2.1.2 จัดกิจกรรมตามโปรแกรมหรือตามเครื่องหมายแสดงความสามารถ

2.1.3 ใช้วิธีการ 9 ข้อ

2.1.4 ใช้เพลงหรือเกมที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่จัดกิจกรรม

2.1.5 ปิดชุมนุม (การปิดชุมนุมของสมาชิกรุ่นน้อยและนกสีฟ้า ต้องทำทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม สำหรับรุ่นกลางและรุ่นใหญ่ใช้การปิดชุมนุมทุกครั้งด้วยการร้องเพลงเสร็จหนึ่งวัน)

2.2 กิจกรรมการอยู่ค่ายพักแรมการเดินทางไกลและการเข้าค่ายพักแรมวัตถุประสงค์เพื่อฝึกให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความอดทน อยู่ในระเบียบวินัย รู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้และฝึกทักษะตามหัวข้อ ของการเข้าค่ายพักแรม ซึ่งหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์และเยาวชนสมาชิกได้วางแผนไว้ล่วงหน้าแล้ว การอยู่ค่ายพักแรมสามารถทำได้ตามความเหมาะสมหรืออย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.3 กิจกรรมพิธีการ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมพิธีการของผู้บำเพ็ญประโยชน์ เช่น การเปิดชุมนุม พิธีปฏิญาณตน พิธีมอบเครื่องหมายแสดงความสามารถพิเศษ พิธีวันรำลึก เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของการเป็นสมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์

2.4 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้สมาชิกผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้มีกิจกรรมเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ตามอุดมการณ์ของผู้บำเพ็ญประโยชน์

3. หัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ (Leaders) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรหัวหน้าหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ขั้นพื้นฐาน

4. สถานศึกษาที่ประสงค์จะจัดกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์ให้ขออนุญาตเปิดหมวดผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสมาคมผู้บำเพ็ญประโยชน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์

การประเมินกิจกรรม

1. ประเมินจากพฤติกรรมการความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยประเมินจากจำนวนครั้งและเวลาในการจัดกิจกรรม

2. ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมได้ตรงตามจุดประสงค์ของแต่ละกิจกรรม โดยประเมินจากผลงานและการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

3. ประเมินพัฒนาการของเยาวชนสมาชิกด้านต่าง ๆ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจสติปัญญา และคุณธรรม โดยประเมินจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อได้รับเครื่องหมายแสดงความสามารถ โดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

- ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นกิจกรรมหลักในการพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ สถานศึกษา ผู้บริหาร และครู จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือฝึกอบรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ ตามหลักการที่กำหนดในหลักสูตร จัดระบบการบริหารกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ และจัดสรรงบประมาณจากเงินอุดหนุน เงินบริจาคและเงินสมทบอื่น ๆ พร้อมทั้งจัดหาสื่อ อุปกรณ์ให้พร้อมเพื่อดำเนินกิจกรรม มีกิจกรรมการปฏิบัติจริงตามอุดมการณ์และหลักการ ของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประชาธิปไตย ความสามัคคีปรองดอง การเสริมสร้างทักษะชีวิต คุณธรรม จริยธรรม และผู้นำเพื่อประโยชน์ ให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์ ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

กิจกรรมชุมนุม ชมรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 51-54)

กิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นกิจกรรมนักเรียนที่สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันจัดขึ้นตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียน เพื่อเติมเต็มศักยภาพของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ชุมนุม หมายถึง การรวมกลุ่มของผู้เรียนที่มีความสนใจ ความถนัดในเรื่องเดียวกัน และร่วมปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ชมรม หมายถึง การรวมกันของกลุ่มผู้เรียนที่มีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันการจัดตั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อบังคับ สมาชิก โครงสร้างของชมรม และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสถานศึกษา

หลักการ

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมของผู้เรียนตามความสนใจ
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนร่วมกันทำงานเป็นทีม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
3. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
4. เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการของตน
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ให้เกิดประสบการณ์ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพตามศักยภาพ
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
4. เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตามวิถีประชาธิปไตย

ขอบข่าย

กิจกรรมชุมนุม ชมรม มีขอบข่ายดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่อง ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
2. เป็นกิจกรรมจัดตามความสนใจของผู้เรียน
3. เป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และทั้งในและนอกเวลาเรียน

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมของสถานศึกษา สามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับบริบทและสภาพของสถานศึกษา ดังนี้

1. สถานศึกษาบริหารการจัดการให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมได้หลากหลาย ทั้งรูปแบบภายในหรือภายนอกห้องเรียน และระยะเวลาการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมระยะเวลา 1 ภาคเรียน กิจกรรมระยะเวลา 1 ปีการศึกษา และกิจกรรมระยะเวลามากกว่า 1 ปีการศึกษา

2. กรณีสถานศึกษามีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมอยู่แล้ว สถานศึกษาควรสำรวจความสนใจของผู้เรียนในการเลือกเข้าร่วมชุมนุม ชมรม

3. กรณีที่สถานศึกษายังไม่มี การจัดตั้งชุมนุม ชมรม ควรให้ผู้เรียนร่วมกันจัดตั้งชุมนุม ชมรม และเชิญครูเป็นที่ปรึกษา โดยร่วมกันดำเนินกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามระเบียบปฏิบัติที่สถานศึกษากำหนด

4. ครูที่ปรึกษากระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการถอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

เงื่อนไข

1. การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรมในแต่ละระดับชั้น สถานศึกษาจัดให้เป็นไปตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

2. สมาชิกของชุมนุม ชมรม ต้องเข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามระเบียบของชุมนุม ชมรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ของแต่ละกิจกรรม

3. สถานศึกษามีระบบการกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของชุมนุม ชมรมอย่างต่อเนื่อง

การประเมินกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมชุมนุม ชมรม เป็นการตรวจสอบความสามารถและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยวิธีการที่หลากหลายและประเมินตามสภาพจริงโดยกำหนดผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน”

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการทำปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุม สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู จะต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อการค้นพบความถนัดความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, หน้า 55-58)

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัครเพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของผู้เรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะเพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

หลักการ

กิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นกิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกให้แก่ผู้เรียนในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ตามความถนัดและความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ขอบข่าย

เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมในลักษณะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมอาสาพัฒนา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

แนวการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์สภาพปัญหา ร่วมกันออกแบบการจัดกิจกรรม วางแผนการจัดกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมตามแผน ร่วมสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม ร่วมรายงานผล พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนสามารถเลือกกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (กิจกรรมในวิถีชีวิตโรงเรียนเพื่อปลูกฝังจิตอาสา) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและครูที่ปรึกษากิจกรรมร่วมกันวางแผนปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในวิถีชีวิตของชั้นเรียนและโรงเรียนจนเกิดเป็นนิสัยในการสมัครใจทำงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งงานเหล่านี้จะขยายขอบเขตจากใกล้ตัวไปสู่สังคมที่อยู่ภายนอกได้

2. จัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียน (กิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคม) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนตามแผนการจัดกิจกรรม โดยให้ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม

แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีแนวการจัดดังนี้

1. จัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมตามองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. จัดกิจกรรมลักษณะโครงการ/โครงการ/กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนนำเสนอการจัดกิจกรรมต่อโรงเรียนเพื่อขอความเห็นชอบในการจัดทำโครงการหรือโครงการหรือกิจกรรมซึ่งมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่ชัดเจน

3. จัดกิจกรรมร่วมกับองค์กรอื่น หมายถึง กิจกรรมที่ผู้เรียนอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดกิจกรรมในลักษณะเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยผู้เรียนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ ดังนี้

3.1 ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดกิจกรรมในโรงเรียน

3.2 ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่จัดกิจกรรมนอกโรงเรียน

เงื่อนไข

1. เวลาเข้าร่วมกิจกรรม ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์อย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียนปี โดยขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานศึกษา

2. เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอนและต่อเนื่อง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษากิจกรรม

3. ผู้เรียนจะจัดกิจกรรมหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในเวลาสถานที่ หรือรูปแบบของกิจกรรมใดก็ตาม โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา และขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การประเมินกิจกรรม

กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบตามกรอบเวลาในโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา (ป.1-ป.6) มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม 60 ชั่วโมง
2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม 45 ชั่วโมง
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม 60 ชั่วโมง

การประเมินในแต่ละกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน	หมายถึง ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเวลา ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะที่สถานศึกษากำหนด
ไม่ผ่าน	หมายถึง ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเวลา ปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ในกรณีไม่ผ่าน ครูที่ปรึกษาต้องให้ผู้เรียนซ่อมเสริมการทำกิจกรรมให้ครบตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์สถานศึกษา ผู้บริหาร และครูควรจะมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัครช่วยขัดเกลาจิตใจให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ สร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ พัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้คิดสร้างสรรค์ ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมใน ลักษณะจิตอาสา โดยผู้เรียนดำเนินการด้วยตนเองในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และมีจิตสาธารณะ

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 10-13)

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 2 แนวทางคือ

1. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม มีแนวปฏิบัติดังนี้

1.1 ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

1.2 ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

1.3 ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดเป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และนำผลการประเมิน ไปบันทึกในระเบียบแสดงผลการเรียนรู้

1.4 ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนดการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครู หรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่าน ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้น ๆ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

2. การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษา โดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

2.2 ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนต้องผ่านกิจกรรม 3 กิจกรรมสำคัญดังนี้

2.2.1 กิจกรรมแนะแนว

2.2.2 กิจกรรมนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร และกิจกรรมชุมนุม ชมรม

2.2.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.3 ผู้รับผิดชอบเสนอผลการประเมินต่อคณะอนุกรรมการกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ความเห็นชอบ

2.4 ผู้รับผิดชอบเสนอผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาเพื่ออนุมัติผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านเกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษา

เกณฑ์การตัดสิน

1. กำหนดเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้
2 ระดับ คือ ผ่าน และไม่ผ่าน

2. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินรายกิจกรรม

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมครบตามเกณฑ์ ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมหรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี/รายภาค

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญทั้ง 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” ในกิจกรรมสำคัญใดกิจกรรมหนึ่งใน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4. เกณฑ์การตัดสินผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อจบระดับการศึกษา

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ผ่าน” ทุกชั้นปีในระดับการศึกษานั้น

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีผลการประเมินระดับ “ไม่ผ่าน” บางชั้นปีในระดับการศึกษานั้น

สรุปได้ว่า การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปีหรือรายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อสรุปผลการผ่านหรือไม่ผ่านในแต่ละกิจกรรม สรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษา

บทบาทบุคลากรที่เกี่ยวข้อง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา,

กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 14-16)

การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ ตามความเหมาะสม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
2. ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
4. สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม
5. นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของครูผู้รับผิดชอบ

1. ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย
2. ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน
4. ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล
5. ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน
6. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล
7. รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

8. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

บทบาทของผู้เรียน

1. ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา
2. เข้ารับการปฐมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม
3. ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรม
4. ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ
5. ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ
6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกละหว่างการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review : AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

1. ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาสมัครกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชน
2. ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ
3. ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียน
4. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่พึงามให้แก่ผู้เรียน
5. ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

สรุปได้ว่า บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้างาน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในการ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม มุ่งเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปณิธาน คุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย และจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาให้เกิดความสมดุล เป็นการพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่เป็นทักษะกระบวนการพื้นฐานการดำรงชีวิต มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต ประสบการณ์ความชำนาญเฉพาะเรื่องตามความถนัดและสนใจ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เพิ่มเติมจากกิจกรรมการเรียนรู้ตาม 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นผู้ที่มีศีลธรรม มีระเบียบวินัยและมีคุณภาพ เพิ่มคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญในฐานะที่เป็นพลเมืองและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

การบริหารจัดการเรียน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558, หน้า 2-5, หน้า 10-11)

ความหมาย

เพื่อให้การนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนตรงกันจึงกำหนดความหมายของคำสำคัญ ไว้ดังนี้

1. ลดเวลาเรียน หมายถึง การลดเวลาเรียนภาควิชาการและการลดเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาไปความรู้ให้น้อยลง

2. เพิ่มเวลารู้ หมายถึง การเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรงคิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น

3. การบริหารจัดการเวลาเรียน หมายถึง การจัดสัดส่วนเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ให้น้อยลง และเพิ่มเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง และสร้างความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามความสนใจ ความถนัดและความต้องการได้เพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ความมีน้ำใจการทำงานเป็นทีม และมีความสุขในการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด “การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” คือ ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น

1. นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนแต่ละคนสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันรวมทั้งอาจแตกต่างกับแนวทางของครู

2. ประสบการณ์เดิมของนักเรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความรู้ใหม่และนักเรียนแต่ละคนมีความรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่าง

3. การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ตรง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันของผู้เรียนมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ใหม่

4. ครูมีบทบาทในการจัดบริบทการเรียนรู้ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ กระตุ้นสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

1. เพื่อขับเคลื่อนการนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตามความสนใจและถนัดของนักเรียนแต่ละบุคคล

3. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถการบริหารจัดการเวลาเรียน และจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านวิชาการ ด้านปฏิบัติ นักเรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความสนใจและถนัดของแต่ละบุคคล

4. เพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ พัฒนาตนเองตามความสนใจและความถนัดอย่างเต็มตามศักยภาพ และมีความสุขกับการเรียนรู้

5. เพื่อให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ครูผู้สอนต้องใช้เวลาสอนเนื้อหาสาระให้น้อยลง แต่จัดเวลาส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งบทบาทการสอนของครูผู้สอนแม้จะน้อยลง แต่บทบาทที่เพิ่มมากขึ้นของครูผู้สอน คือ ต้องมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเตรียมคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เป็นการดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังมีแนวทาง การ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ ดังนี้

เป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวคิดการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เป็นการดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐเพื่อ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต โดยมีแนวทาง การ ขับเคลื่อนนโยบายการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้สู่การปฏิบัติ ที่มีเป้าหมายหลัก ของ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 50-56) เพื่อคุณภาพการศึกษาของไทยให้คนไทยได้รับ โอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตมีองค์ความรู้เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการ พัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืนมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการ พัฒนาประเทศในอนาคต กำลังคนของประเทศได้รับการผลิตและพัฒนา เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพการแข่งขันของประเทศและ มีระบบบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตาม หลักธรรมาภิบาล โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนด ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนการวัด และประเมินผล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 58-59) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการ กำหนดมาตรฐานหลักสูตรตามระดับช่วงชั้น และมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับ ความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดระบบ

หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้องค์ความรู้และฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจากระบบการศึกษา โดยพัฒนาระบบคิดแก้ปัญหาและความคิดเชิงสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดคุณภาพในองค์ความรู้และทักษะต่าง ๆ สอดคล้องในแนวทางเดียวกับการพัฒนาของประเทศอื่นๆ ที่ใช้ OECD-PISA กำหนดไว้เป็นหลักสูตรสากลจัดหลักสูตรการเรียนรู้อังกฤษอย่างเข้มข้นตามข้อตกลงของ AEC มีหลักสูตรการศึกษา หนังสือเรียน ที่เป็นแก่นหลักตามหลักสูตรและมาตรฐานกลาง รวมทั้งจัดทำคู่มือการประเมินผลและทำแผนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ทั้งระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว อย่างเป็นระบบบูรณาการวิชา ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำตำราพหุวัฒนธรรมที่มี มิติการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Blended Based Learning) ที่ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ทักษะชีวิตของตนเองเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาและภูมิสังคมไดสนับสนุนหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) และหุ่นจำลองสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ (E-journal) รวมทั้งเอกสารและสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ (Lifelong Learning) เชื่อมโยงกับการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อให้ความรู้ สร้างความตระหนักในเรื่อง ประวัติศาสตร์ของชาติ การอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีที่ดั่งงามของไทย ซึ่งแนวทางการ จัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่ง ประสิทธิภาพของผู้เรียนดังแนวคิด “สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มากขึ้น” (Teach Less, Learn More) ซึ่งเป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของสิงคโปร์ ที่เตรียมความพร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 (Fogarty and Brian M.Pete, 2011, หน้า 171) โดยมีการกำหนด กรอบความคิดซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 4 อย่างที่สัมพันธ์กันคือ 1) วิสัยทัศน์เพื่อชาติ โรงเรียน นักคิด ประเทศแห่งการเรียนรู้ 2) วิสัยทัศน์เพื่อการศึกษา: สอนให้น้อยลง เรียนรู้ให้มากขึ้น 3) วิสัยทัศน์เพื่อการปฏิบัติ: ตั้ง สลัษห้อย่น และ 4) วิสัยทัศน์เพื่อความร่วมมือ: ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ ซึ่งได้ครอบคลุม ทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง มีจิตสำนึก ต่อโลก ความรู้ พื้นฐานทางการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นพลเมือง สุขภาพ และ สวัสดิภาพและนำวิสัยทัศน์นี้ทดลองกับโรงเรียนนำร่องทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา TLLM (Teach Less, Learn More) Ignite School) โรงเรียนมีหน้าที่หลักคือ เน้นการส่งเสริมความ สนใจ ในการเรียนรู้อย่างแท้จริงนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่งทุกเวลา ทั้งในห้องเรียนและ นอกห้องเรียน ตามความพร้อม ความสามารถของนักเรียน ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการ เรียนรู้ และนักเรียนต้อง เปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายเช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project Based Learning) เรียนรู้จากกิจกรรมการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์ตรง ใช้คำถามเพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลนักเรียนมี ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้ ในลักษณะนี้ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ตอบสนองความสนใจ ภายใต้แนวคิดกิจกรรม เป็นทางเลือกตามความถนัดของผู้เรียนอย่าง หลากหลายเรียนรู้หลักการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการ และกิจกรรม (Process and Content) ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระและ ปลอดภัยปรับบทบาทครูจาก การเป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coach & Mentor) ครูผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินผลที่ หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง วิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียน มากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบซึ่งได้มีการนิยามตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่ม เวลา” ดังนี้

ลดเวลาเรียน หมายถึง การลดเวลาเรียนภาควิชาการและการลดเวลาของการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาไปความรู้ ให้น้อยลง

หลักการของการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลา”

การจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลา” มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการ แก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักสูตร 4 แห่งการศึกษา ได้แก่
  - 2.1 ด้านพุทธิศึกษา คือ ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การศึกษา และการเรียนรู้
  - 2.2 ด้านจริยศึกษา คือ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและ ผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม
  - 2.3 ด้านหัตถศึกษา คือ ความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มี ทักษะที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน
  - 2.4 ด้านพลศึกษา คือการมีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายให้เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขภาพดีด้วย
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของ ผู้เรียนทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จริงมีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชน ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้

6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุป ความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม

7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่าง การทำงานที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจารณ์ญาณร่วมกันตลอดเวลาที่กำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความ สามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

9. จัดกิจกรรมเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญ กับการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment)

บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

ครูผู้สอน ต้องลดบทบาทจากเดิมที่คอยสอนเนื้อหาสาระ ใช้เวลาในชั้นเรียนมาก สั่ง การให้นักเรียนได้ทำตามทีครูกำหนด มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ลดเวลาเรียนเนื้อหา ในชั้นเรียนให้น้อยลง และส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มเพื่อนมาก ขึ้น เพิ่มเวลารู้จากสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ทั้ง ในและนอกห้องเรียน ตามความถนัดความสนใจและความต้องการของนักเรียน ซึ่งมีประเด็น สำคัญที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดย เชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรนำ แนวคิดนี้ไปพัฒนาวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิด ทักษะที่ต้องการ

2. ครูผู้สอนต้องตระหนักว่าในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนนั้น ควรส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ และมีกำลังในการเรียนรู้ ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเนื้อหา ความรู้ ที่จะสอนเท่านั้น

3. ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ สร้างบรรยากาศและจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้จากคำบอกของผู้สอน

4. ครูต้องจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู และครูภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับนักเรียน

5. ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนกับครูและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ครูออกแบบ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว

7. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ และแนวคิดที่สำคัญมากกว่าการท่องจำได้

8. ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มากกว่าที่จะนำความรู้ไปใช้ในการสอบเท่านั้น

9. ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาและเข้าใจการเชื่อมโยงกันของเนื้อหามากกว่าที่จะสอนเนื้อหาแยกกันเป็นเรื่องๆ

10. เน้นที่กระบวนการของการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการเน้นไปที่ผลการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว

11. ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการใช้คำถามกระตุ้น มากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

12. ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

13. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

14. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

15. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน

16. ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

17. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการที่นักเรียนเรียนรู้จากการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ

18. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทั้งในด้านความเหมาะสมกับนักเรียนมากกว่าการใช้วิธีสอนแบบเดียวกันกับนักเรียนทั้งหมดทุกคน

19. ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง ในการวิเคราะห์คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียนมากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ครูจะต้องลดบทบาทของตนเองจากเป็นผู้สอน มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสร้างบรรยากาศและจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน และมีการประเมินผลที่หลากหลาย ประเมินตามสภาพจริง มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนมากกว่าการสอบแข่งขันเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการสร้างองค์ความรู้จากตนเองจนเกิดเป็นทักษะของการคิดวิเคราะห์อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการบริหารจัดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

1. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจในการนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ปรับโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละช่วงชั้น

3. เลือกกำหนดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับช่วงวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียน

4. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

5. ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

6. กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

7. ใช้การนิเทศภายใน การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง

8. ศึกษา วิจัยและพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียน” อย่างเป็นระบบ

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่ได้ผลอย่างแท้จริงนั้น สถานศึกษาจะต้องส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจในการนำนโยบายแก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่าย มีการปรับโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสม จัดกิจกรรมตามความถนัด และหลากหลายตามวัย วุฒิภาวะของผู้เรียนแต่ละคน มีการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ส่งเสริมงบประมาณ สื่อการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการกำกับติดตาม นิเทศอย่างเป็นระบบพร้อมมีการรายงานของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องเพื่อประสิทธิภาพของกระบวนการทำงาน

บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1 เป็นผู้นำการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับโรงเรียน และการบริหารจัดการเวลาเรียนที่เอื้อต่อการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

1.2 อำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ

1.3 ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาและภูมิปัญญาต่างๆ มาร่วมในการบริหารจัดการเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

1.4 นิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.5 จัดเวทีเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

1.6 นำผลการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) และผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

2. ครูผู้สอน

2.1 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัดและความต้องการ จำแนกเป็นระดับชั้นเรียน และเป็นรายบุคคล

2.2 ออกแบบกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

2.3 จัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจนักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

2.4 ร่วมเสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.5 ประเมินและพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

2.6 ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.7 รายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน

3. ผู้เรียน

3.1 สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างกระตือรือร้นและสนองตอบต่อกิจกรรมเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของตนเอง

3.2 สำรวจความสนใจ ความต้องการ และศักยภาพของตนเองเพื่อวางแผนการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

3.3 ค้นหาความถนัด ความต้องการของตนเอง

3.4 ฝึกฝน พัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง

3.5 ประเมินและปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

3.6 ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่าง

ครูผู้สอน

3.7 ร่วมนำเสนอผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

4. ผู้ปกครอง

4.1 ส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

4.2 ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของผู้เรียน

4.3 ประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติกิจกรรม

แนวทางการปรับตารางเรียน

ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โรงเรียนต้องบริหารจัดการเวลาเรียน โดยกำหนดโครงสร้างเวลาเรียน และโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ให้นักเรียนได้ใช้เวลาในการเรียนรู้รายวิชา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างเหมาะสม และมีเวลาในการทำกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ให้มากขึ้น แล้วนำไปจัดตารางเรียนให้มีความยืดหยุ่น เพียงพอ ต่อเนื่อง และเชื่อมโยงตลอดแนว ดังนี้

ระดับชั้นประถมศึกษา เวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม 840 ชั่วโมง/ปี หรือ เวลา 22 ชั่วโมง/สัปดาห์ และเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 120 ชั่วโมง/ปี หรือ 3 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรทั้งสิ้น 1,000 ชั่วโมง/ปี หรือ 25 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือ 5 ชั่วโมง/วัน โดยทั่วไปโรงเรียนจะเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรถึงชั่วโมงสุดท้าย เวลา 14.30 น. และเลิกเรียน เวลา 15.30 น. นักเรียนจะมีเวลาอยู่โรงเรียนอีก 1 ชั่วโมง/วัน รวมเวลา

ทั้งสิ้น 6 ชั่วโมง/วัน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

ระดับชั้นมัธยมศึกษา เวลาเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม 1,080 ชั่วโมง/ปี หรือ เวลา 27 ชั่วโมง/สัปดาห์ และเวลากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”) 120 ชั่วโมง/ปี หรือ 3 ชั่วโมง/สัปดาห์ รวมเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรทั้งสิ้น 1,200 ชั่วโมง/ปี หรือ 30 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือ 6 ชั่วโมง/วัน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยเน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) ใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment)

1. หมวดที่ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ ให้ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ตามเกณฑ์การประเมินที่หลักสูตรกำหนด และเป็นส่วนหนึ่งของการจบหลักสูตรสถานศึกษา

2. หมวดที่ 2-4 กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม และกิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพและทักษะชีวิต ให้ประเมินผลความก้าวหน้าพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล และประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจจะบันทึกผลการประเมินเป็นแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนรายบุคคล

ดังนั้นสรุปได้ว่า ลดเวลาเรียน คือ ลดเวลาสอนของครู เป็นการลดสัดส่วนเวลาเรียนในห้องเรียนและเวลาของ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเป็นผู้บรรยาย อธิบายความรู้ ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ มาเพิ่มบทบาทของการเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เพิ่มเวลารู้ คือ เพิ่มเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียน” เป็นการเพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงมีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายที่ครูหรือสถานศึกษาได้จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ความหมายและความสำคัญของทักษะศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์, 2556, หน้า 15-16)

การเรียนรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือก่อนอนุบาลไปจนถึงปริญญาตรี ต้องเรียนให้ได้องค์ประกอบส่วนที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า Transformative Learning มีทักษะผู้นำ ภาวะผู้นำ และหมายถึงว่าเป็นที่จะเข้าไปร่วมกันสร้างความเปลี่ยนแปลง โดยต้องเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน เพราะโลกสมัยใหม่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะเด็กต้องมีชีวิตอีก 50, 60 70 ปี โลกจะเปลี่ยนไปอย่างนี้ไม่ถึง เด็กต้องเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนสร้างการเปลี่ยนแปลงและเป็นหัวใจของทักษะการเรียนรู้ และสร้างนวัตกรรม ส่วนทักษะทางด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่า ICT มีส่วนสำคัญทั้งดีและทั้งหลอกลวง เป็นมายาในสังคมเต็มไปหมด เด็กต้องมีทักษะและความเข้าใจในข้อจำกัดของสื่อ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นี้ ประกอบด้วย 3Rs + 8Cs และ + 2Ls คือ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้), และ (A) Rithematics (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่

C1 : มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ (Critical thinking and problem solving)

C2 : การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and innovation)

C3 : ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural understanding)

C4 : ความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ (Collaboration teamwork and leadership)

C5 : มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication information and media literacy)

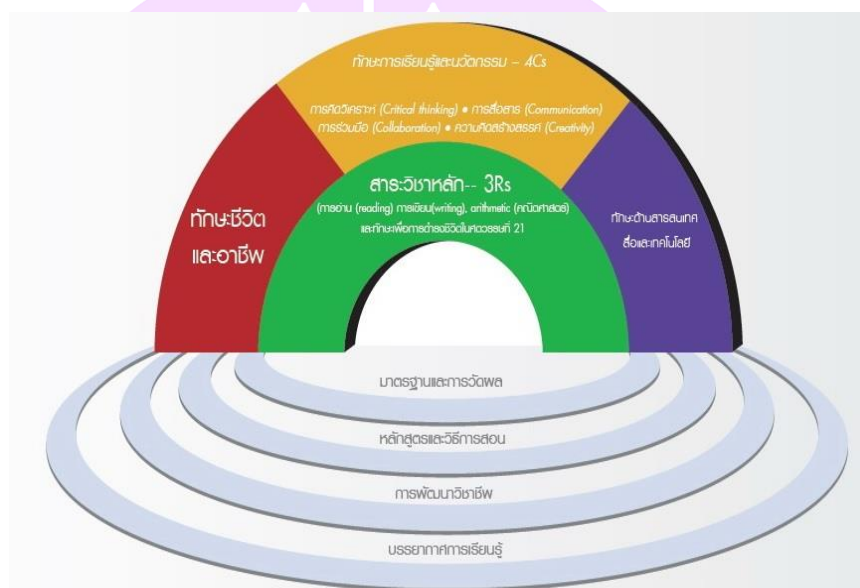
C6 : มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยีและสารสนเทศ (Computing and Media literacy)

C7 : มีทักษะอาชีพและการเรียนรู้ (Career and learning skills)

C8 : มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย (Compassion)

Learning Skills มี 3 องค์ประกอบ คือ (1) Learning คือเรียนสิ่งใหม่ (2) Delearning หรือ Unlearning ก็คือเลิกเชื่อของเก่า เพราะ มันผิดไปแล้ว และ (3) Relearning คือเรียนสิ่งใหม่ คือ ต้องเปลี่ยนชุดความรู้เป็น โลกสมัยใหม่เพราะความรู้มันเกิดขึ้นใหม่มากมาย และหลากหลายส่วนมันผิด หรือมันไม่ดีแล้ว มีของใหม่ที่ดีกว่าคือ Leadership ภาวะผู้นำ

กรอบแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning) (วิจารณ์ พานิช, 2555)
 ทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning) คือ สารวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสําหรับการเรียนรู้เพื่อชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สารวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

ภาพ 1 แสดงกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ที่มา : วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 20

สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์

ระบบส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ไสว พักขาว, 2555, มปป.)

การพัฒนากรอบความคิดที่ครอบคลุมเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นต้องสร้างระบบส่งเสริมเพิ่มขึ้นจาก ทักษะเฉพาะด้าน องค์ความรู้ ความชำนาญการและความสามารถในการเรียนรู้ด้าน ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รอบรู้ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ไว้ด้วยกัน 5 ระบบ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้
  - 1.1 เน้นทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกิดกับผู้เรียน
  - 1.2 สร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนในเชิงสหวิทยาการระหว่างวิชาหลักที่เป็นจุดเน้น
  - 1.3 มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการสร้างความรู้แบบผิวเผิน
  - 1.4 การยกระดับความสามารถผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นจริง การใช้สื่อหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา การทำงานและในการดำรงชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้
  - 1.5 ใช้หลักการวัดประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง
2. การประเมินผล
  - 2.1 สร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการทดสอบย่อยและทดสอบสำหรับการประเมินผลในชั้นเรียน
  - 2.2 เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไข
  - 2.3 ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
  - 2.4 สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ
3. หลักสูตรและการสอน
  - 3.1 การสอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก
  - 3.2 สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหา และสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based)
  - 3.3 สร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน การเรียนรู้แบบสืบค้น และวิธีการเรียนจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เพื่อการสร้างทักษะขั้นสูงทางการคิด
4. การพัฒนาทางวิชาชีพ

4.1 จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการสร้างครูให้เป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงบูรณาการ การใช้เครื่องมือและกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และสร้างให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสม

4.2 สร้างความสมบูรณ์แบบในมิติของการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.3 สร้างให้ครูเป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงลึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหา การคิดแบบวิจารณ์ญาณ และทักษะด้านอื่น ๆ ที่สำคัญต่อวิชาชีพ

4.4 เป็นยุคแห่งการสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นกับครูเพื่อเป็นแบบ (Model) แห่งการเรียนรู้ของชั้นเรียนที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

4.5 สร้างให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้ทั้งรูปแบบการเรียนรู้ สติปัญญา จุดอ่อนจุดแข็งในตัวผู้เรียน เหล่านี้เป็นต้น

4.6 ช่วยให้ครูได้เกิดการพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้นเพื่อนำไปใช้สำหรับการ กำหนดกลยุทธ์ทางการสอนและจัดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบททางการเรียนรู้

4.7 สนับสนุนให้เกิดการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทักษะและเกิดการ พัฒนาการเรียนรู้

4.8 แบ่งปันความรู้ระหว่างชุมชนทางการเรียนรู้โดยใช้ช่องทางหลากหลายในการ สื่อสารให้เกิดขึ้น

4.9 สร้างให้เกิดตัวแบบที่มีการพัฒนาทางวิชาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

5. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้

5.1 สร้างสรรค์แนวปฏิบัติทางการเรียน การรับการสนับสนุนจากบุคลากรและ สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล

5.2 สนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนทั้งในด้านการให้การศึกษา การมีส่วนร่วม การ แบ่งปันสิ่งปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างกันรวมทั้งการบูรณาการหลอมรวมทักษะหลากหลายสู่การ ปฏิบัติในชั้นเรียน

5.3 สร้างผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติจริงตามบริบท โดยเฉพาะการเรียน แบบโครงงาน

5.4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งการเรียนรู้ที่มี คุณภาพ

5.5 ออกแบบระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือการเรียนรู้รายบุคคล

5.6 นำไปสู่การพัฒนาและขยายผลสู่ชุมชนทั้งในรูปแบบการเผชิญหน้าหรือระบบออนไลน์

ดังนั้นทักษะของคนต้องเตรียมคนออกไปเป็น knowledge worker โดยครูเพื่อศิษย์นั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยสิ้นเชิงเพื่อให้เป็น “ครูเพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21” ไม่ใช่ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 20 หรือศตวรรษที่ 19 ที่เตรียมคนออกไปทำงานในสายพานการผลิตในยุคอุตสาหกรรม การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ (knowledge worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (learning person) ไม่ว่าจะประกอบ ล้มมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ และเป็น คนทำงานที่ใช้ความรู้ แม้จะเป็นชาวนาหรือเกษตรกรก็ต้องเป็นคนที่พร้อมเรียนรู้ และเป็นคนทำงานที่ใช้ความรู้ ดังนั้นทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษ ที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (learning skills) ครูและผู้เรียนต้องเรียนรู้ 3R x 8C และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตของตนเอง และเพื่อการดำรงชีวิตของตนเอง โดยย้ำว่าครูต้องเลิกเป็น “ผู้สอน” ผันตัวเองมาเป็นโค้ช หรือ facilitator ของการเรียนรู้ของศิษย์ ที่ส่วนใหญ่เรียนแบบ PBL คือโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเลิกเน้นสอน หันมาเน้นเรียน เน้นทั้งการเรียนรู้ของศิษย์ และของครู

สรุปได้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิตทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการเอนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning

Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่
ของครูแต่ละคนนั่นเอง

การบริหารสถานศึกษา

ความหมายการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องใน องค์การที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหารมีอยู่สองคำคือ "การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (Management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการ สาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน เราจึง เรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่า "ผู้บริหาร" ในขณะที่บริษัท ห้างร้าน ใช้เรียกตำแหน่งเป็น "ผู้จัดการ" เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ และ จัดเป็นส่วนงานของทางราชการ จึงใช้เรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่า "ผู้บริหารการศึกษา" หากปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าในสถานศึกษา เรียกว่า "ผู้บริหารสถานศึกษา" ได้มีผู้ให้คำจำกัด ความหมายของ "การบริหาร" ในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. Peter F. Drucker : การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น
2. Harold koontz : การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน
3. Herbert A. simon : การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกัน ดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน
4. วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้
  - 4.1 การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
  - 4.2 ร่วมมือกันทำกิจกรรม
  - 4.3 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
  - 4.4 โดยการใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

สำหรับการบริหารในฐานะที่เป็นวิชาการสาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการ และทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้ สู่การปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน

คิลป์ซัย อ่วงตระกูล (2552, หน้า 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่ม บุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ

ณัฐรญา พวงธรรม (2553, หน้า 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนา และปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้าส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

นันทิยา ศรีหิ่ง (2553, หน้า 15-16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการวางแผนภายในองค์กร โดยอาศัยผู้นำ หรือ ผู้บริหารในการใช้ทักษะเป็นผู้นำ ในด้านต่าง ๆ และส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่บุคคลในองค์กรร่วมกันวางไว้ และได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง แนวทางในการบริหารจัดการด้านการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยอาศัยทักษะความรู้ ความสามารถและการผูกสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และงบประมาณ ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอันจะเกิดแก่ผู้เรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2552, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง ความที่พยายามจะสั่ง เนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมอยู่ที่จุดหมายปลายทาง หรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารใน องค์กร ซึ่งทำหน้าที่สั่งให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน

ธีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานด้วยกระบวนการที่หลายคน เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุกด้านจนบรรลุ

ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม ให้ดำรงชีวิตในสังคม เป็นไปด้วยความสงบสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การ การสั่งการการอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

แนวคิด ทฤษฎีการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คำว่า "ทฤษฎี" เป็นคำที่รู้จักกันแพร่หลายในวงการนักวิชาการสาขาต่าง ๆ โดยผู้สนใจในทฤษฎีต่าง ๆ ได้นำทฤษฎีเข้าสู่ภาคปฏิบัติ โดยให้เหตุผลว่าทฤษฎีเปรียบได้กับดาวเหนือหรือเข็มทิศที่คอยบอกทิศทางให้กับชาวเรือ หรือชี้แนวทางที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมาย "ทฤษฎี" (ทริตสะดี) ว่า หมายถึง ความเห็น การเห็น การเห็นด้วยลักษณะที่คาดเอาตามหลักวิชาเพื่อเสริมเหตุผล และรากฐานให้แก่ปรากฏการณ์ หรือข้อมูลในภาคปฏิบัติ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างมีระเบียบ นอกจากนี้ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

1. Good (1954) ทฤษฎี คือ ข้อสมมติต่าง ๆ (Assumption) หรือข้อสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากข้อสมมติทางปรัชญาและหลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเสมือนพื้นฐานของการปฏิบัติ ข้อสมมติซึ่งมาจากการสำรวจทางวิทยาศาสตร์ การค้นพบต่าง ๆ จะได้รับการประเมินผล เพื่อให้มีความเที่ยงตรงตาม หลักวิทยาศาสตร์และข้อสมมติทางปรัชญา อันถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์ของการสร้าง (Construction)

2. Kneller (1964) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีไว้ 2 ความหมาย คือ

2.1 ข้อสมมติฐานต่าง ๆ (Hypothesis) ซึ่งได้กลั่นกรองแล้วจากการสังเกตหรือทดลอง เช่น ในเรื่องความโน้มถ่วงของโลก

2.2 ระบบของความคิดต่าง ๆ ที่นำมาปะติดปะต่อกัน (Coherent)

3. Feigl (อ้างอิงโน เจริญผล สุวรรณโชติ, 2530 หน้า 4) ทฤษฎีเป็นข้อสมมติต่าง ๆ ซึ่งมาจากกระบวนการทางตรรกวิทยา และคณิตศาสตร์ ทำให้เกิดกฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกตและการทดลอง

4. ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 28) : ทฤษฎี หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมแนวคิด และหลักการต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่มก้อน และสร้างเป็นทฤษฎีขึ้น ทฤษฎีใด ๆ ก็

ตามที่ตั้งขึ้น มานั้น เพื่อรวบรวมหลักการและแนวความคิดประเภทเดียวกันเอาไว้อย่างเป็นหมวดหมู่

5. Luthur Gulick (1937) กล่าวว่าการบริหารที่ดี มีองค์ประกอบและขั้นตอน 7 ขั้น รวมเรียกว่า “POSDCoRB” ซึ่งเป็นอักษรนำขององค์ประกอบกระบวนการ ดังนี้

5.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การจัดโครงการ แผนปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผู้จัดการองค์การต้องวางแผนทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะแผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์การ ซึ่งประกอบด้วย แผนงานหลัก และแผนงานย่อย แผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น

5.2 การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานไปตามวัตถุประสงค์

5.3 การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ และการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน “คน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

5.4 การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชาและการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าต้องมอบหมายหน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคนตามลำดับ โดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความสามารถของแต่ละตำแหน่ง ประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตาม มีการตัดสินใจสั่งการ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5.5 การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมีการร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

5.6 การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

5.7 การบริหารงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย และการควบคุมตรวจสอบทางด้านการเงินและทรัพย์สิน

6. Frederick W. Taylor (1878) เป็นวิศวกรชาวเยอรมัน เป็นผู้เสนอวิธีการจัด การแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) สนใจหลักเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญหรือชำนาญเฉพาะอย่าง (Specialization) อันเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นในการเข้าใจองค์การรูปนัย เพราะการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะอย่าง จำเป็นต้องมีการประสานงานอีกด้วย

7. Henri Fayol (1841–1826) เป็นวิศวกรและนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ได้เสนอแนวคิดที่มีลักษณะเป็นสากลสำหรับนักบริหาร โดยกล่าวถึงองค์ประกอบขั้นมูลฐานของการบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชา (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การควบคุม (Controlling)

8. Elton Mayo (1927–1932) ชาวออสเตรเลีย ในฐานะนักวิชาการอุตสาหกรรม มีผลงานมากในแง่ปัญหาบุคคลกับสังคมของอุตสาหกรรม และพฤติกรรมของบุคคลในสภาพแวดล้อมการทำงาน สรุปการทดลองที่ Hawthorne ได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตของคนงาน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เกิดขึ้นมาจากการที่คนมาทำงานร่วมกันโดยก่อรูปไม่เป็นทางการ การให้รางวัลและลงโทษเป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกทำงานได้ดีที่สุด การมีส่วนร่วมของสมาชิก จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของงาน และความก้าวหน้าขององค์การ

9. ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 7–8) และสมคิด บางโม (2545) หน้า 61–62) ยังได้กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญและผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ 1) คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการได้อย่างมาก ทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ 2) เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้อมาอย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า 3) เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่มีติดขัด และ 4) วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต

10. อุทัย บุญประเสริฐ (2542, หน้า 2) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึงกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดย ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

11. Taylor (1856–1915) หลักการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ของเทลเลอร์ มีดังนี้

11.1. หลักเรื่องเวลา (Time Study Principle)

11.2. หลักการกำหนดหน่วยค่าจ้าง (Price Rate Principle)

11.3. หลักการแยกงานวางแผนออกจากงานปฏิบัติ (Separation of Planning

Performance Principle)

11.4. หลักการทำงานโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Methods of Work Principle)

11.5. หลักการควบคุมงานโดยฝ่ายบริหาร (Managerial Control Principle)

11.6. หลักการจัดระเบียบการปฏิบัติงาน (Functional Management Principle)

แนวคิดของเทลเลอร์ ได้มีการปรับปรุงและพัฒนา ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในวงการบริหารการศึกษา เช่นเดียวกับวงการอื่น ๆ มากมาย บอบบิต (Bobbitt) ได้ให้ข้อคิดที่ว่า นักการศึกษาควรได้ประยุกต์วิธีทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการกำหนดมาตรฐานและผลผลิต (วิธีสอน) คุณสมบัติของผู้ผลิต (ตัวครู) การให้การฝึกอบรมผู้ทำการผลิต (การพัฒนาครู) และการแจ้งรายละเอียดความรับผิดชอบของงานที่จะต้องทำ (กำหนดหน้าที่) เกณฑ์มาตรฐานของงานที่ควรทำให้ได้ (คุณภาพ) วิธีการคัดเลือกคนเข้าทำงาน (การบรรจุแต่งตั้ง) และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน (เทคโนโลยีการสอน)

12. Fayol (1841–1925) หลักการบริหารของฟาโยล

12.1. การแบ่งงานกันทำ

12.2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ

12.3. ความมีระเบียบวินัย

12.4. ความมีเอกภาพในการบังคับบัญชา

12.5. เอกภาพในการอำนวยการ

12.6. ประโยชน์ส่วนบุคคลถือว่าเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม

12.7. การให้ผลประโยชน์ตอบแทน

12.8. การรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง

12.9. สายการบังคับบัญชา

12.10. คำสั่ง

12.11. ความเสมอภาค

12.12. ความมั่นคงในหน้าที่การงาน

12.13. ความคิดริเริ่ม

12.14. ความสามัคคี

การนำหลักการบริหารของฟาโยล มาเป็นแนวทางเพื่อใช้ในการบริหารธุรกิจและการบริหารโดยทั่วไป ช่วยให้การบริหารมีการจัดการระบบระเบียบในเชิงของการจัดการมากขึ้นปรัชญาของการบริหารสมัยนี้จึงได้ปรับเปลี่ยนจากการที่เห็นเครื่องจักร มาเป็นใช้คนให้เกิด

ประโยชน์สูงสุด (Use People Efficiently) ผู้ปฏิบัติจึงมีโอกาที่จะถูกผู้บริหารให้ช่วยคิด ช่วยวางแผน และช่วยทำมากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็นมา

13. Douglas McGregor (1906–1964) ทฤษฎีของแมกซ์เกรเกอร์ มีฐานคติในการมองคนที่อยู่ในองค์การแยกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ทฤษฎี X ถือว่า

คนโดยทั่วไปเกียจคร้าน ชอบเสี้งาน

ขาดความกระตือรือร้น ไม่มีความรับผิดชอบ บรรณาธิที่จะเป็นผู้ตามมากกว่า

เห็นแก่ตัว เพิกเฉยต่อความต้องการขององค์การ

– ไม่ฉลาด

2. ทฤษฎี Y : เห็นว่า

คนชอบทำงาน ไม่ได้เป็นคนเกียจคร้าน

การควบคุมภายนอก ไม่ใช่เป็นวิธิต่างที่จะได้มาซึ่งงาน คนสามารถที่จะหาแนวทางและควบคุมตนเองได้

ความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานเข้ามาตามศักยภาพ เป็นรางวัลที่มีความสำคัญที่จะทำให้คนมีความผูกพันอยู่กับองค์การ

คนโดยทั่วไปจะเรียนรู้เพื่อแสวงหาความรับผิดชอบต่อไป

คนส่วนใหญ่อาศัยภาวะสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาในองค์การ

ในปัจจุบันศักยภาพของคนยังไม่ได้รับการนำไปใช้

การนำไปใช้

ทฤษฎี X ก็ คือ ภาพพจน์ของคน ในแนวมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์เป็นคนดี ดังนั้นคนจึงควรควบคุมตนเองได้ การควบคุมตนเองหมายถึงการปรับปรุงองค์การในเรื่องต่าง ๆ เช่น การกระจายอำนาจ การมอบหมายอำนาจ หน้าที่ การขยายงาน การมีส่วนร่วม และการบริหารงาน โดยยึดเป้าหมาย จึงเห็นได้ว่าข้อเสนอการปรับปรุงงานของ McGragor เป็น การย้ำให้เห็นความสำคัญของคน และช่วยให้คนหลุดพ้นจากการควบคุมขององค์การ ซึ่งเป็นค่านิยมหลักของมนุษย์ นิยมที่จะเห็นว่าคนมาก่อนองค์การ

มนุษย์นิยมต้องการหาจุดที่พบกันได้ แต่ต้องการรักษาความมีเสรีภาพไว้ การมองคนว่าเป็นประเภท X หรือ Y นั้นเป็นการช่วยให้เราแยกแยะคนได้ ทำให้รู้ว่าใครเป็นเพื่อนที่ดี หรือนายที่ดี ซึ่งเรียกการมองแบบนี้ว่า Polarization

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวกำหนดข้อสันนิษฐาน ซึ่งได้รับมาจากวิธีการทางตรรกวิทยา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ทำให้เกิด

กฎเกณฑ์ที่ได้มาจากการสังเกต ค้นคว้าและการทดลอง โดยใช้เหตุผลเป็นพื้นฐานเพื่อ
 ก่อให้เกิดความ เข้าใจในความเป็นจริง และนำผลที่เกิดขึ้นนั้นมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ สำหรับ
 ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่การบริหารนั้น ได้มีผู้คิดค้นมากมาย แต่พบว่า ยังไม่มีทฤษฎีใดที่
 สามารถช่วยอธิบายปรากฏการณ์ในการบริหารงานได้หมด อาจจำเป็นต้องใช้หลาย ๆ ทฤษฎี
 ในการแก้ปัญหาหนึ่ง หรือทฤษฎีหนึ่งซึ่งมีหลักการดีและเป็นที่ยอมรับมาก อาจไม่สามารถ
 แก้ปัญหาเล็กน้อย หรือปัญหาใหญ่ได้เลย ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละปัญหา
 สภาพการณ์ของสังคม และกาลเวลาที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม คูนท์ (Koontz) ได้กล่าวไว้ว่า
 ทฤษฎีหรือหลักในการบริหารงานนั้นจะดีหรือมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ควรคำนึงถึงลักษณะ
 ของทฤษฎีในเรื่องต่อไปนี้ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพของงาน 2) การช่วยวิเคราะห์งานเพื่อ
 ปรับปรุงพัฒนา 3) การช่วยงานด้านวิจัยขององค์การให้ก้าวหน้า 4) ตรงกับความต้องการของ
 สังคม 5) ทันสมัยกับโลกที่กำลังพัฒนา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฤตินันท์ สมุทรทัย (2556, หน้า 83-90) ที่ได้วิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิต
 ครูสำหรับศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21
 ผลการสังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ครรมี 5 องค์ประกอบ
 คือ 1) ความสามารถพื้นฐานทางจริยธรรม (Ethical Underpinning) 2) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับ
 การดำรงชีวิต (Knowledge) 3) ความสามารถในการคิด (Thinking) 4) ความสามารถในการนำ
 ตนเอง (Leadership) และ 5) สมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู (Competency) ผล
 การนำเสนอความคิดหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ไปพัฒนาและทดลองใช้ในการ
 จัดการเรียนการสอนกับผู้เรียนแล้วพบว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตาม
 องค์ประกอบของหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

เบญจวรรณ ธนอนมชยธวัช และคณะ (2559, หน้า 165-168) วารสารเครือข่ายวิจัย
 พยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ ได้วิจัยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการ
 พัฒนาศึกษา ผลการวิจัย ได้ทราบว่าในการจะพัฒนานักศึกษาหรือผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ
 แห่งศตวรรษที่ 21 ให้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) สถาบันการศึกษาที่จะต้อง
 กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และทักษะอนาคตใหม่ เพื่อให้
 ผู้เรียนมีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้และเหมาะสมกับยุค ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ
 สถานศึกษา 2) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้าง
 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ 3)

จัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ทักษะอนาคตใหม่และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมทางการเรียนรู้ในระดับการศึกษาต่าง ๆ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดทักษะศตวรรษที่ 21 5) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 6) พัฒนาครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความพร้อมทั้งแนวคิด ความรู้ ทักษะ เจตคติ มีคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมของศตวรรษที่ 21 และมีสมรรถนะที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 นอกจากจะเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาแกน ที่จะทำให้เกิดทักษะพื้นฐานแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านความรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อดำรงอยู่ในอนาคต ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและการทำงาน จิตห้ำลักษณะสำหรับอนาคตที่สำคัญ จิตเชี่ยวชาญ จิตรู้สังเคราะห์ จิตสร้างสรรค์ จิตเคารพ และจิตรู้จริยธรรม เพื่อความสำเร็จทั้งการทำงานและการดำเนินชีวิต และจรรโลงให้สังคมในอนาคตน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

กฤษณะ คำสุวรรณ (2550, หน้า 93-98) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนบูรณะศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารใน 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ ด้านการนิเทศและติดตาม ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณและรายงาน ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และบทบาท ในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอว่า ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติให้ชัดเจน และควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ควรกำหนดให้มีการนิเทศ การติดตาม และสรุปผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ณัฐชยา สุานีสร์ และคณะ (2551, หน้า 156-192) ได้ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาในจังหวัดสงขลาผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีขนาดเล็กอยู่พื้นที่ใกล้เคียงจะขาดงบประมาณหรือไม่มีเลยในการจัดการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจบหลักสูตร มากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ ด้านการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่ส่งผลมีความหลากหลายแตกต่างกันตามบริบทของสถานศึกษา และศึกษาเพื่อความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า มีกิจกรรม จำนวน 154 กิจกรรมมี

ความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 19 ด้าน สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สถานศึกษาจัดขึ้น 137 กิจกรรม มีความสอดคล้องกันที่มีผลต่อการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา

ศรีสุตา วรกา, (2554, หน้า 78-83) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับการส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จำแนกตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สฤณี รุ่งแสง และคณะ (2557, หน้า 128-132) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อยู่ระดับมาก

จักร ก่าภักดิ์สร (2557, หน้า 80-85) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าสภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 บริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมแนะแนวทำสูงสุดคือการสำรวจข้อมูลปัญหาความต้องการความสนใจและธรรมชาติของผู้เรียน และแนวทางแก้ปัญหาคือด้านการบริหารในเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านผู้เรียน เป็นเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ ด้านชุมชนควรมีการให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีหลากหลายตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างทั่วถึง

อรุณี เจริญศรี (2554, หน้า 90-94) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีวัตถุประสงค์ คือ 1) การศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนใน

อำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมนักเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ 2) ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เสกสรรค์ แสงศิวาพร (2556, หน้า 85–87) ได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเพื่อศึกษาปัญหา และหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 35 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภารกิจการบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก คือ ด้านการนำองค์กร ด้านการจัดองค์กร ด้านการวางแผนและด้านควบคุม สภาพปัญหาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สำคัญ คือ ครูรับผิดชอบงานหลายด้าน ทำให้งานมีความสำเร็จน้อย ขาดงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขาดการกระตุ้นและแรงจูงใจ ขาดการนิเทศ การรายงาน การประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และไม่นำปัญหามาแก้ไข ปรับปรุง ทำให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ส่วนแนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารควรแบ่งงานการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ตามความถนัด กระจายหน้าที่ให้เท่าเทียมกัน ควรมีการประสานร่วมกับท้องถิ่นหรือชุมชน จัดหางบประมาณสนับสนุน มีการสร้างแรงจูงใจและกำลังใจให้แก่บุคลากรที่ทำงานดี ชยัน และรับผิดชอบต่อหน้าที่

วิไลรัตน์ โกพลรัตน์ (2556, หน้า 72–77) ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1)ศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กิจกรรมนักเรียน 2) เปรียบเทียบการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ปกครอง บัณฑิตน์เลิศ และคณะ (2559, หน้า 11) ผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความพึงพอใจมากต่อโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โรงเรียนในสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งในด้านสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และการจัดการการเรียนรู้ในโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ดังนั้นควรนำเสนองานวิจัยครั้งนี้ให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ต่อไป ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1) การจัดการเรียนรู้ตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่คงทนถาวรและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) การจัดการเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้ตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรมีการประยุกต์ให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน 3) การจัดการเรียนรู้ตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรมีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของกลุ่มและฝึกทักษะในการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มมากยิ่งขึ้น 4) การจัดการเรียนรู้ตามโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ควรมีการเสริมแรงผู้เรียนด้วยการให้คำชมเชย

จุฑามาศ สุธาพจน์ และคณะ (2556, หน้า 237) การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวม ด้านโครงสร้างเวลาเรียนและ ตารางเรียน ด้านรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและ ประเมินผล อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มี การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อม และมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ จัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตรงตามเนื้อหา เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของโรงเรียน และวัดผล ประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ทฤษฎีระบบ System Theory

ชวกร จันทรทอง (2555, หน้า 98) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์มาก

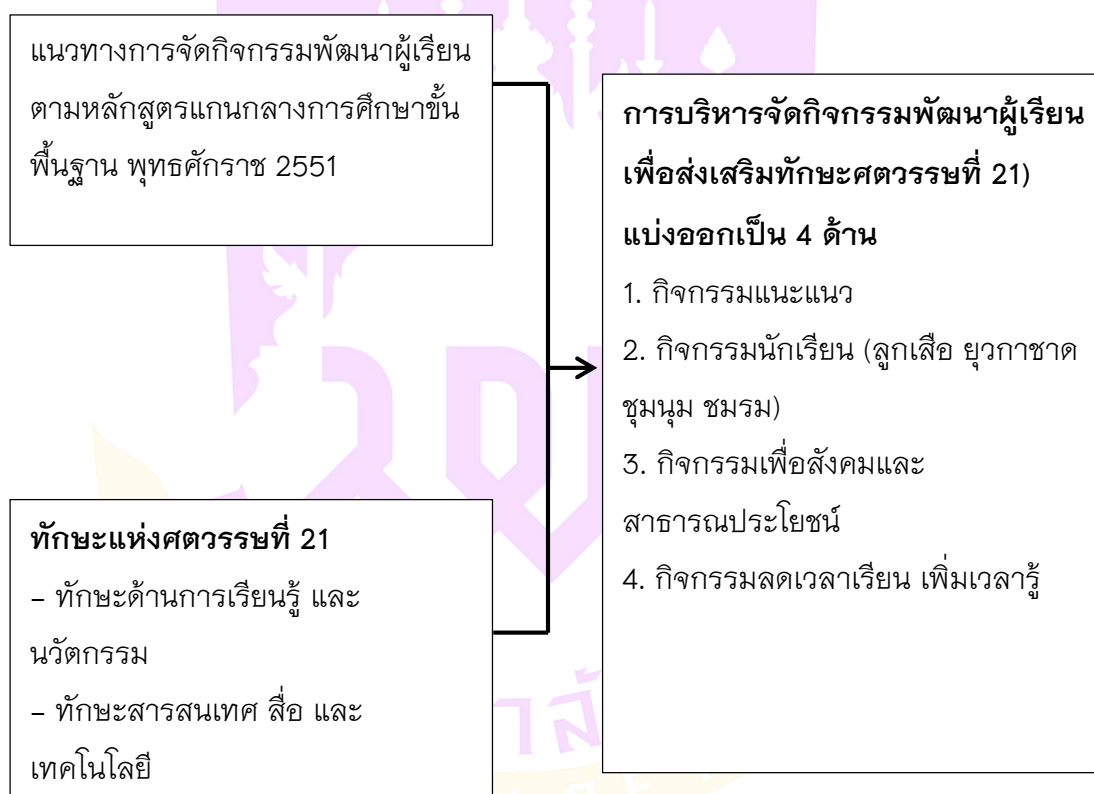
เกื้อกุล ศรีสวัสดิ์ (2549, หน้า 64-69) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดวังศาลาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหาร

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming Cycle) ในโรงเรียนวัดวังศาลาโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านกิจกรรมแนะแนวควรกำหนดชั่วโมงและจัดห้องแนะแนวให้ชัดเจน จัดอบรมสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการและศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านกิจกรรมตามความถนัดของผู้เรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และความเป็นไทย ส่งผลต่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้มีการนิเทศกำกับต่อเนื่องและเป็นระบบ นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงงาน ด้านกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ควรจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอน ส่งเสริมให้ครูนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือในระดับต่าง ๆ ควรให้มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ควรกำหนดเรื่องกฎระเบียบการแต่งกายให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการฝึกผู้เรียนในด้านการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน พัฒนาผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการในการดำรงชีวิตสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังเป็นตัวประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนในด้านบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ยังคงมีปัญหาที่จะต้องกำหนดแนวทางในการแก้ไข ซึ่งได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารงานหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดผลประเมินผล และสื่อนวัตกรรมต่าง ๆ ด้านงานบริหารบุคคล คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและความชำนาญในการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน ด้านงานบริหารงบประมาณ คือ ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานต่าง ๆ และด้านบริหารงานทั่วไป คือ เรื่องของแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้น หากมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบก็จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 ทั้ง 4 กิจกรรม ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมแนะแนว 2) ด้านกิจกรรมนักเรียน 3) ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และ 4) ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่ส่งเสริมทักษะศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ ดังรูปภาพ 2

ภาพ 2 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยมุ่งศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 141 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 135 คน รวมทั้งสิ้น 250 คน

ตาราง 1 แสดงประชากรที่ใช้ในการศึกษา

อำเภอ	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เทิง	40	47	87
ขุนตาล	10	13	23
พญาเม็งราย	21	24	45
เชียงของ	24	31	55
เวียงแก่น	20	20	40
รวมทั้งสิ้น	115	135	250

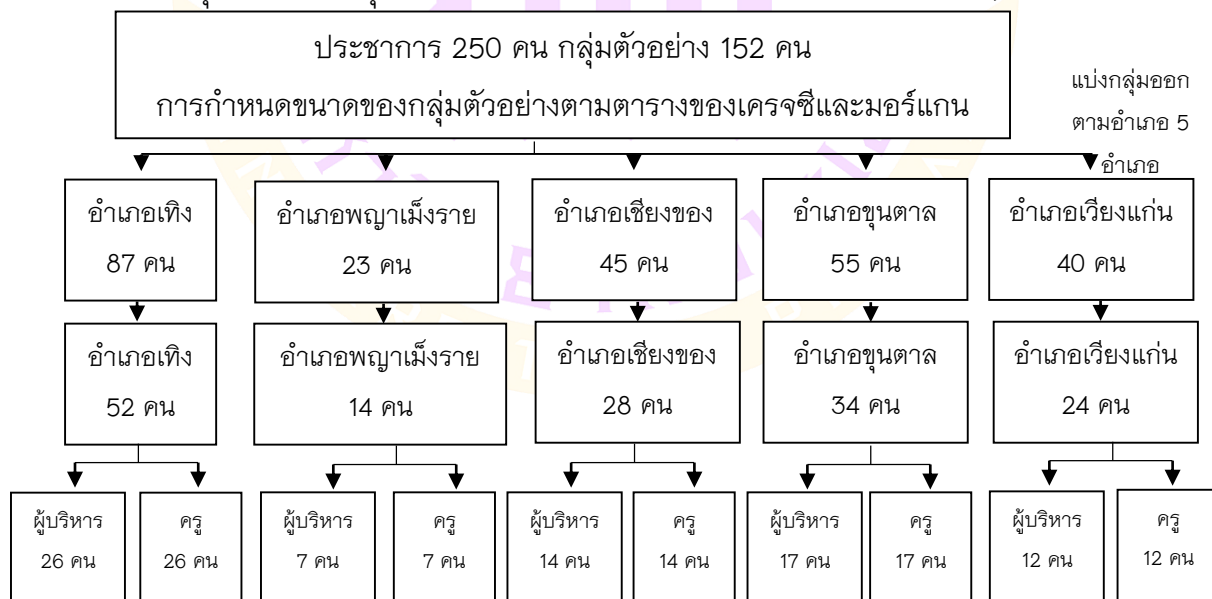
กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 152 คนจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p.p 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (ประยูร อาษานาม, 2543) ได้โดยการสุ่มหลายขั้นตอน (Multistage Stage sampling)

ตาราง 2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มประชากร

อำเภอ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	รวม	ผู้บริหาร	ครู	รวม
เทิง	40	47	87	26	26	52
ขุนตาล	10	13	23	7	7	14
พญาเม็งราย	21	24	45	14	14	28
เชียงของ	24	31	55	17	17	34
เวียงแก่น	20	20	40	12	12	24
รวมทั้งสิ้น	115	135	250	76	79	152

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคลเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4, 2560

ภาพ 3 แสดงการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scal) คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด จำนวน 40 ข้อ (สุวริย์ศิริโกคาภิรมย์, 2546, 139 – 140)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ จำนวน 4 ข้อ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับมีการบริหารจัดการการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยวิธีศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา บทความ ทฤษฎี รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อจัดทำเป็นโครงร่างการวิจัย

2. สร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพ และพัฒนาเครื่องมือโดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence) : (IOC) โดยเลือกค่า IOC ที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 จากนั้นปรับปรุงเครื่องมือตามที่ได้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบ

4. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 30 คน ตามวิธีของ Cronbach's Alpha โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารจำนวน 15 คน และครูจำนวน 15 คน เลือกแบบเจาะจง โดยการทำหนังสือขออนุญาต ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขออนุญาตนำเครื่องมือไป ทดลองใช้ (Try out) แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability Coefficients) โดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.95

5. นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาชั้นตอน ดังนี้

1. บันทึกเสนอมหาวิทยาลัยพะเยาออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบ แบบสอบถาม ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยนำส่งด้วยตนเอง
3. การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 5 สัปดาห์
4. ผลการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คนผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม กลับคืนมา จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละประเภทมาทำการ วิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วเขียนบรรยายผลการ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scal) มีการกำหนด คะแนน (สุวรรณี ศิริโกศาภิรมย์, 2546, หน้า 139 – 140) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับมาก

3 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับต่ำที่สุด

เกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ใช้ สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scal) เปรียบเทียบเกณฑ์และแปลความหมายแต่ละระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับต่ำที่สุด

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเนื้อหามาแจกแจงความถี่จัดเรียงลำดับรายการที่มีความถี่สูงสุด และเสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้

1. ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC)

2. ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Reliability Coefficients) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. ค่าความถี่ (Frequency)

4. ค่าร้อยละ (Percentage)

5. ค่าเฉลี่ย (Mean)

6. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยผู้วิจัยได้นำ ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ
 แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D)สภาพการบริหารจัดการ
 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ด้าน	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	กิจกรรมแนะแนว	4.10	0.81	การบริหารจัดการ ระดับมาก
2	กิจกรรมนักเรียน	4.30	0.76	การบริหารจัดการ ระดับมาก
3	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	4.13	0.84	การบริหารจัดการ ระดับมาก
4	กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	4.35	0.72	การบริหารจัดการ ระดับมาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.78	การบริหารจัดการ ระดับมาก

จากตาราง 3 สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ
 แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
 พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่ง
 ศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมลดเวลา
 เรียน เพิ่มเวลารู้ มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่ง
 ศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.30$)
 และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรม
 แนะแนว มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่
 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.10$)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมแนะแนว

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานแนะแนว กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงาน แนะแนวไว้อย่างชัดเจน	4.18	0.82	การบริหารจัดการ ระดับมาก
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนด บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะแนวได้ อย่างชัดเจน	4.24	0.82	การบริหารจัดการ ระดับมาก
3	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้าน การศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ โดยยึด สภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจ โดย ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม	4.09	0.80	การบริหารจัดการ ระดับมาก
4	กิจกรรมการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิง นวัตกรรมการสร้างอาชีพทางออนไลน์	3.97	0.75	การบริหารจัดการ ระดับมาก
5	จัดกิจกรรมแนะแนวทั้งใน และนอกห้องเรียน	4.07	0.80	การบริหารจัดการ ระดับมาก
6	นำสื่อนวัตกรรม นำเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ แอปพลิเคชันมาเรียนรู้และสืบค้นตนเอง สืบค้นเรื่องการศึกษาต่อ และสืบค้นพบอาชีพ ของตนเอง	4.05	0.84	การบริหารจัดการ ระดับมาก
7	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาของ การสื่อสารเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน	4.21	0.72	การบริหารจัดการ ระดับมาก
8	จัดกิจกรรมการใช้สื่อและการรู้เท่าทันสื่อใน โลกดิจิทัล	4.13	0.79	การบริหารจัดการ ระดับมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และ รายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว ต่อชุมชน	3.97	0.89	การบริหารจัดการ ระดับมาก
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมแนะ แนวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.11	0.97	การบริหารจัดการ ระดับมาก
เฉลี่ยรวม		4.10	0.81	การบริหารจัดการ ระดับมาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมแนะแนว พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะแนวได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาของการสื่อสารเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ($\bar{X} = 4.21$) และผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวกำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานแนะแนวไว้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ ส่วนการนิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.97$)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมนักเรียน

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงาน กิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน	4.41	0.80	การบริหารจัดการ ระดับมาก
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัด กิจกรรมนักเรียนตรงตามคุณวุฒิ และ ความสามารถ	4.44	0.74	การบริหารจัดการ ระดับมาก
3	พัฒนาครูให้มีความรู้และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมนักเรียน	4.23	0.74	การบริหารจัดการ ระดับมาก
4	พัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มี ความสามารถเข้าใจหลักสูตรมีทักษะในการ สอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices	4.06	0.82	การบริหารจัดการ ระดับมาก
5	จัดกิจกรรมลูกเสือที่มีจุดเน้นทักษะชีวิต และ ทักษะลูกเสือ	4.35	0.72	การบริหารจัดการ ระดับมาก
6	จัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมตามความสนใจ และความเข้าใจในความแตกต่างของ วัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม	4.23	0.80	การบริหารจัดการ ระดับมาก
7	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การ ตัดสินใจ ความมีเหตุผล ความเมตตา กรุณา มี คุณธรรม และมีระเบียบวินัย	4.38	0.70	การบริหารจัดการ ระดับมาก
8	สนับสนุนในการนำสื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียน	4.36	0.70	การบริหารจัดการ ระดับมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และ รายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน	4.22	0.80	การบริหารจัดการ ระดับมาก
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม นักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.36	0.74	การบริหารจัดการ ระดับมาก
	เฉลี่ยรวม	4.30	0.76	การบริหารจัดการ ระดับมาก

จากตาราง 5 พบว่า สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดการจัดกิจกรรมนักเรียนตรงตามคุณวุฒิ และความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.44$) รองลงมาคือ กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.41$) และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล ความเมตตาากรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย ($\bar{X}=4.38$) ตามลำดับ ส่วนพัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มีความสามารถเข้าใจหลักสูตรมีทักษะในการสอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.06$)

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้าง กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้ ชัดเจน	4.34	0.82	การบริหารจัดการ ระดับมาก
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณประโยชน์ได้เหมาะสมกับ ความรู้ความสามารถ	4.33	0.77	การบริหารจัดการ ระดับมาก
3	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อ ครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้น จิตสาธารณะ	4.34	0.73	การบริหารจัดการ ระดับมาก
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจัดธุรกิจตอบแทนสังคม จัดงานเชิญชวนหรือสร้างเว็บไซต์การเข้าร่วม กิจกรรมช่วยเหลือสังคม	3.98	0.94	การบริหารจัดการ ระดับมาก
5	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสังคมและ กิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนของ ผู้เรียน	4.33	0.71	การบริหารจัดการ ระดับมาก
6	จัดกิจกรรมสร้างเว็บไซต์ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.85	0.89	การบริหารจัดการ ระดับมาก
7	จัดการเรียนรู้จากการทำโครงการ Project- based Learning ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการ ทำงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) การ แก้ปัญหา และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ	3.93	0.93	การบริหารจัดการ ระดับมาก
8	ผู้เรียนสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็น ระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เชิง นวัตกรรม	3.89	0.89	การบริหารจัดการ ระดับมาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และ รายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์	4.15	0.85	การบริหารจัดการ ระดับมาก
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อ สังคมและสาธารณประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.16	0.88	การบริหารจัดการ ระดับมาก
	เฉลี่ยรวม	4.13	0.84	การบริหารจัดการ ระดับมาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.34$) รองลงมา คือ กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ไว้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.34$) และจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนของผู้เรียน ($\bar{X}=4.33$) ตามลำดับ ส่วนจัดกิจกรรมสร้างเว็บไซต์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=3.85$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) สภาพการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ระดับชั้น	4.57	0.63	การบริหารจัดการระดับมากที่สุด
2	ปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน	4.51	0.70	การบริหารจัดการระดับมากที่สุด
3	ออกแบบกิจกรรมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน	4.47	0.68	การบริหารจัดการระดับมาก
4	กิจกรรมหลากหลายให้นักเรียนเลือก ตามความถนัด ความสนใจ รายบุคคล/รายกลุ่ม	4.28	0.84	การบริหารจัดการระดับมาก
5	จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของ สถานศึกษาและชุมชน	4.28	0.73	การบริหารจัดการระดับมาก
6	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริง	4.34	0.68	การบริหารจัดการระดับมาก
7	ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัด กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ	4.31	0.73	การบริหารจัดการระดับมาก
8	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการใช้ประสบการณ์ วิเคราะห์ปัญหา กำหนดปัญหา เลือกวิธีการ แก้ปัญหา ดำเนินการ แก้ปัญหาและประเมินผลการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น	4.24	0.72	การบริหารจัดการระดับมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
9	นิเทศภายใน เสนวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง	4.16	0.84	การบริหารจัดการระดับมาก
10	สรุปรายงานการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีการศึกษา วิจัยและพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียน” อย่างเป็นระบบ	4.34	0.70	การบริหารจัดการระดับมาก
	เฉลี่ยรวม	4.35	0.72	การบริหารจัดการระดับมาก

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.57$) รองลงมาคือ ปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน ($\bar{X}=4.51$) และออกแบบกิจกรรมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.47$) ตามลำดับ ส่วนนิเทศภายใน เสนวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.16$)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะ
 แห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษา เชียงราย เขต 4

ตาราง 8 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะการบริหาร
 จัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
 ด้านกิจกรรมแนะแนว

ที่	ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมแนะแนว	ความถี่(f)	ร้อยละ
1	ควรมีการติดตาม ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และพัฒนา นักเรียนอย่างสม่ำเสมอด้วยความรัก ความจริงใจและความ เมตตา	10	40.00
2	ควรพัฒนาครูพัฒนาครูแนะแนวให้มีความรู้ความชำนาญอย่าง แท้จริง	5	20.00
3	ควรมีผู้รับผิดชอบโดยตรง หลากหลาย และให้เหมาะกับสภาพ ความต้องการนักเรียนและบริบทของโรงเรียน	3	12.00
4	ควรเน้นการแนะแนวการเรียนต่อที่ตอบสนองอาชีพในศตวรรษที่ 21 มากกว่าการมุ่งเรียนสายสามัญ	2	8.00
5	ควรเน้นทักษะที่ส่งเสริมทางวิทยาศาสตร์ สื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ วิศวกรรมศาสตร์และทางคณิตศาสตร์ (STEM)	2	8.00
6	ควรเน้นทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการพัฒนานวัตกรรม	2	8.00
7	เน้นความสำคัญของการแนะแนวในชั้นเรียนให้มาก	1	4.00
	รวม	25	100.00

ตาราง 9 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมนักเรียน

ที่	ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมนักเรียน	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมนักเรียนตามโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียนให้ครบกระบวนการ มีการประเมินผลการดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	12	48.00
2	ควรมีการพัฒนาผู้บังคับบัญชาและมีการนิเทศติดตามอย่าง ต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ	8	32.00
3	ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต และฝึกปฏิบัติจริงสามารถ แก้ไขปัญหา และสามารถรู้เท่าทันเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบันที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	3	12.00
4	ควรเน้นกิจกรรมในช่วงเวลาเรียนให้มากกว่าเน้นในการเข้าค่ายพัก แรม เดินทางไกล	2	8.00
รวม		25	100.00

ตาราง 10 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ที่	ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรมีการกำหนดแนวทางของการทำกิจกรรมให้ชัดเจน	9	45.00
2	ควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ชุมชนให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่นักเรียน และนักเรียนออกช่วยเหลือชุมชนในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม	5	25.00
3	ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมที่เน้นปลูกฝังจิตสาธารณะ จิตอาสา เสริมสร้างทักษะสังคมและสาธารณประโยชน์ มองโลกในภาพรวม ลดการเห็นแก่ตัวเพื่อเป็นพลโลก	3	15.00
4	ควรให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	2	10.00
5	ควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ	1	5.00
	รวม	20	100.00

ตาราง 11 แสดงค่าความถี่ (f) และค่าร้อยละของข้อเสนอแนะการบริหารจัดการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ที่	ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	ความถี่	ร้อยละ
1	ควรจัดหลักสูตร ตารางจัดกิจกรรม การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน ติดตามอย่างต่อเนื่อง	10	30.30
2	ควรเป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับกิจกรรมอื่นๆ ไม่ควรแยก ออกเป็นไม่ซับซ้อน ที่ไม่กระทบต่อโครงสร้างเวลาเรียนตาม หลักสูตร	7	21.21
3	ควรเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพ ที่สามารถพัฒนาต่อยอดสู่ ความยั่งยืน	6	18.18
4	ควรเป็นกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรเชื่อมโยงเป็นชิ้นงาน ผลงาน หรือนวัตกรรม	4	12.12
5	ควรมีการจัดกิจกรรมโดยใช้หลักการของการทำโครงการ	3	9.09
6	ควรจัดกิจกรรมตามศักยภาพ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามหลักการ 4 H	2	6.06
7	ควรบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามบริบทของ โรงเรียน	1	3.03
	รวม	33	100.00

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และ 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ปีการศึกษา 2560 จำนวน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติหน้าที่กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีการสรุปการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ตามลำดับ ส่วนด้านกิจกรรมแนะแนว มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะแนวได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาของการสื่อสารเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และ

ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวกำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานแนะแนวไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับ ส่วนการนิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียนตรงตามคุณวุฒิ และความสามารถ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน และการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย ตามลำดับ ส่วนพัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มีความสามารถเข้าใจหลักสูตรมีทักษะในการสอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นจิตสาธารณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ไว้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย และจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนของผู้เรียน ตามลำดับ ส่วนจัดกิจกรรมสร้างเว็บไซต์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน และออกแบบกิจกรรมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้้อย่างชัดเจน ตามลำดับ ส่วนนิเทศภายใน เสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว คือ ควรมีการกำหนดแนวทางของการทำกิจกรรมให้ชัดเจน ควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ

ชุมชนให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน และนักเรียนออกช่วยเหลือชุมชนในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม และควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน คือ ควรพัฒนาหลักสูตร จัดกิจกรรมนักเรียนตามโครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียนให้ครบกระบวนการ มีการประเมินผลการดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการพัฒนาผู้บังคับบัญชาและมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ และควรเน้นกิจกรรมในช่วงโม่งเรียนให้มากกว่าเน้นในการเข้าค่ายพักแรม เดินทางไกล

2.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ คือ ควรมีการกำหนดแนวทางการทำกิจกรรมให้ชัดเจน ควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ชุมชนให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน และนักเรียนออกช่วยเหลือชุมชนในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม และควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

2.4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือ ควรจัดหลักสูตร ตารางจัดกิจกรรม การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน ติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรเป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับกิจกรรมอื่น ๆ ไม่ควรแยกออกเป็นไม่ซับซ้อน ที่ไม่กระทบต่อโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตร และการบูรณาการเข้ากับ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามบริบทของโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้เป็นอาจเนื่องมาจาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้จัดกิจกรรมแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2553, หน้า 2-8) กล่าวว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน มีองค์ประกอบทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมถึงการมีเจตคติที่จำเป็นต่อ

การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อ ว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มี ปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาที่ตนนับถือ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถในการ สื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกายและสุขภาพจิต ที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย รักชาติ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำ ประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข สอดคล้อง กับงานวิจัยของ เสกสรรค์ แสงศิวาพร (2556, หน้า 85-87) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการ บริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและเพื่อศึกษาปัญหา และหาแนวทางพัฒนาการบริหารงาน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษา เขต 35 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภารกิจ การบริหาร ทั้ง 4 ด้าน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สฤษดิ์ รุ่งแสง และคณะ วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต (2557, หน้า 128-132) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการมีความ คิดเห็นต่อการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และ กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ อยู่ระดับมาก

1.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้เป็นอาจ เนื่องมาจาก การแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ แนะแนวได้อย่างชัดเจน ซึ่งทางโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศียงราย เขต 4 ได้จัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2553, หน้า 20-21) กล่าวว่าเป็น

กิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนและ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคมเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้ และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครู ผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งผู้บริหารได้ ดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะ แนวได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกื้อกุล ศรีสวัสดิ์ (2549, หน้า 64-69) ได้ ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดวังศาลาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการ PDCA ของเดมิ่ง (Deming Cycle) ในโรงเรียนวัดวังศาลาโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก

1.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้เป็นอาจ เนื่องมาจากมีการแต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียนตรงตามคุณวุฒิ และ ความสามารถตามแนวคิด Henri Fayol (ค.ศ.1841-1826) เป็นวิศวกรและนักอุตสาหกรรมชาว ฝรั่งเศส ได้เสนอ แนวคิดที่มีลักษณะเป็นสากลสำหรับนักบริหาร โดยกล่าวถึงองค์ประกอบขั้น มูลฐานของการบริหาร ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชา (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การควบคุม (Controlling) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวกร จันทรทอง (2555, หน้า 98) ความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาพบว่าความคิดเห็น เกี่ยวกับสภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในภาพรวมเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์มาก

1.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ ปรากฏผลเช่นนี้เป็นอาจเนื่องมาจาก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นจิตสาธารณะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้จัดกิจกรรมแนะแนวตาม แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2553, หน้า 56) กล่าวว่ากิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็น กิจกรรมที่ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้ง

ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ออกแบบกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ อย่างหลากหลายรูปแบบ เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในลักษณะจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ ถนอมมชยธวัช และคณะ (2559, หน้า 165-168) วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ ได้วิจัยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในการพัฒนาการศึกษา ผลการวิจัย ได้ทราบว่าในการจะพัฒนา นักศึกษาหรือผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้ประสบความสำเร็จมีปัจจัยที่สำคัญ คือ 1) สถาบันการศึกษาที่จะต้องกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และทักษะอนาคตใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้และเหมาะสมกับยุค ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 2) กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ 3) จัดทำแผนพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ทักษะอนาคตใหม่และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมทางการเรียนรู้ในระดับ การศึกษาต่าง ๆ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดทักษะศตวรรษที่ 21 5) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 6) พัฒนาครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความพร้อมทั้งแนวคิด ความรู้ ทักษะ เจตคติ มีคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมของศตวรรษที่ 21 และมีสมรรถนะที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 การพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 นอกจากจะเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาแกน ที่จะทำให้เกิดทักษะพื้นฐานแล้ว จำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้าน ความรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อดำรงอยู่ในอนาคต ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะชีวิตและการทำงาน จิตห้าลักษณะสำหรับ อนาคตที่สำคัญ จิตเชี่ยวชาญ จิตรู้สังเคราะห์ จิตสร้างสรรค์ จิตเคารพ และจิตรู้จริยธรรม เพื่อความสำเร็จทั้งการงานและการดำเนินชีวิต และจรรโลงให้สังคมในอนาคตน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

1.4 ด้านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้เป็นอาจเนื่องมาจาก มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558, หน้า 4-5) มีหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การศึกษา และการเรียนรู้ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม มีความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน มีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายให้เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขภาพดีด้วย

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงมีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชน ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปความรู้นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจาร์ณญาณร่วมกันตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ สุภาพจน และคณะ (2556, หน้า 237) การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 โดยภาพรวม ด้านโครงสร้างเวลาเรียนและ ตารางเรียน ด้านรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการดำเนินกิจกรรม ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและ ประเมินผล อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อม และมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ จัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตรงตาม เนื้อหา เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของโรงเรียน และวัดผล ประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับ ทฤษฎีระบบ System Theory

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่า

สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ด้านกิจกรรมแนะแนว มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้นควรมีการกำหนดแนวทางของการทำกิจกรรมให้ชัดเจน ควรให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ชุมชนให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่ นักเรียน และนักเรียนออกช่วยเหลือชุมชนในกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ช่วยเหลือสังคมและสิ่งแวดล้อม และควรเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาให้ความรู้แก่ผู้เรียนในกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. ศึกษาความต้องการของผู้เรียนในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.**
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 และ(ฉบับที่ 3) 2553, กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**
พุทธศักราช 2551. พิมพ์ ครั้งที่ 2, โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
, กรุงเทพฯ.
- เกื้อกูล ศรีสวัสดิ์. (2549). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนวัดวังศาลาสังกัด**
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฑามาศ สุภาพจน์ และคณะ. (2556). **แนวทางการบริหารกิจกรรมการเรียนรู้ตาม**
นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- จุฑามาส โกมลมรรค. (2556). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนสังกัด**
เทศบาลอ่าวทอง. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จันทร์ กำเนิดสร. (2557). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารกิจกรรมพัฒนา**
ผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.
- ชวกร จันทร์ทอง. (2555). **สภาพการบริหารกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลาง**
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ณัฐชยา ลูานีสร และคณะ. (2549–2551). **การศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ**
สถานศึกษางานวิจัยในโครงการพัฒนานวัตกรรม. มหาวิทยาลัยทักษิณ, จ.สงขลา.
- ไตรภพ ดาพั้วพันธ์. (2553). **การศึกษาปัญหาการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ**
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระแก้ว. สาขาบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทิพสุคลส์ หงส์ชู และคณะ. (2556). **การพัฒนางานกิจกรรมพัฒนานักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา**. สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวน สุรินทร์, กรุงเทพฯ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ. (2559). **ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21: ความท้าทายใน การพัฒนานักศึกษา**. สืบค้นจากวารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุข ภาคใต้ ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม 2559.
- ปกครอง บั้ววิรัตน์เลิศ และคณะ. (2559). **ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อโครงการ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา**. สาขาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยพาร์อีส์เทอร์น. ประยูร อาษานาม. (2543). **คู่มือการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2, ขอนแก่น, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผช.ดร.ไสว พักขาว. (2558). **ทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2560 จาก <http://web.chandra.ac.th/blog/wp-content/uploads/2015/.pdf>
- พัฒลพร ฤทธิมนตรี. (2556). **การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ โรงเรียนเทศบาลอำเภอเมืองจังหวัดนครพนม**. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- เมธี ปิณฑนานนท์. (2550). **ความหมายและทฤษฎีการบริหาร**. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์บริษัท วาย.เค.เอส กราฟิค แอนด์เพรส จำกัด.
- วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ. (2523). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีการบริหาร**. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- วิไลรัตน์ โกพลรัตน์. (2556). **การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ประถมศึกษาในอำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม**. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม.

- ศิษฐ์ญา บุญเสริม. (2554). **บทบาทของผู้บริหารในการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
โรงเรียนในฝันตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุมทรปราการ.** สาขาบริหารการศึกษา, โครงการบัณฑิตศึกษา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศรีสุตา วรภา. (2554). **การศึกษาการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับการส่งเสริม
คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี.**
สาขาบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564).** กรุงเทพฯ.
- สฤณี รุ่งแสง. (2557). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.** สาขาบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุกัญญา นามบรรจง. (2559). **การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อ
เสริมสร้างในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้.**
ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ.
- สุวรีย์ ศิริโกศาภิรมย์. (2546). **การวิจัยทางการศึกษา.** ลพบุรี, สถาบันราชภัฏเทพสตรี.
- เสกสรรค์ แสงศิวาพร. (2556). **การบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 35.** สาขาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ (มปป). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่
21 (21ST Century Skills).** กรุงเทพฯ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
(2553), **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** พิมพ์ครั้งที่ 2, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
(2558). **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”.**
กรุงเทพฯ: ราชวรวงศ์วิชาการ.

สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2556).

แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสรณนะวิชาชีพ.

สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ., กรุงเทพฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการปฏิบัติขับเคลื่อนจุดเน้นเชิงนโยบาย**

รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ**

ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2574). กรุงเทพฯ.

อรุณี เจริญศรี. (2554). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุ**

พนมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาประมศึกษาประมศึกษานครพนม เขต 1.

การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.

ฤตินันท์ สมุทร์ทัย. (2556). **การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูศตวรรษที่ 21.**

สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2560, จาก <http://re-ed.onecapps.org/ReEDFile/sym1513.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ

ดร.เทอดชาติ ชัยพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4
ดร.อัศรเดช ยมภักดี	ผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลเชียงของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
นางสาวยุพิน บุญประเสริฐ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2. ขอความร่วมมือท่านตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ทั้งนี้คำตอบของท่านถือเป็นความลับ ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน ผลการวิจัยสรุปออกมาในภาพรวม ซึ่งผู้วิจัยต้องอาศัยความร่วมมือจากท่านในการกรอกข้อมูลเป็นอย่างดี กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ขอขอบพระคุณในความร่วมมือในครั้งนี้

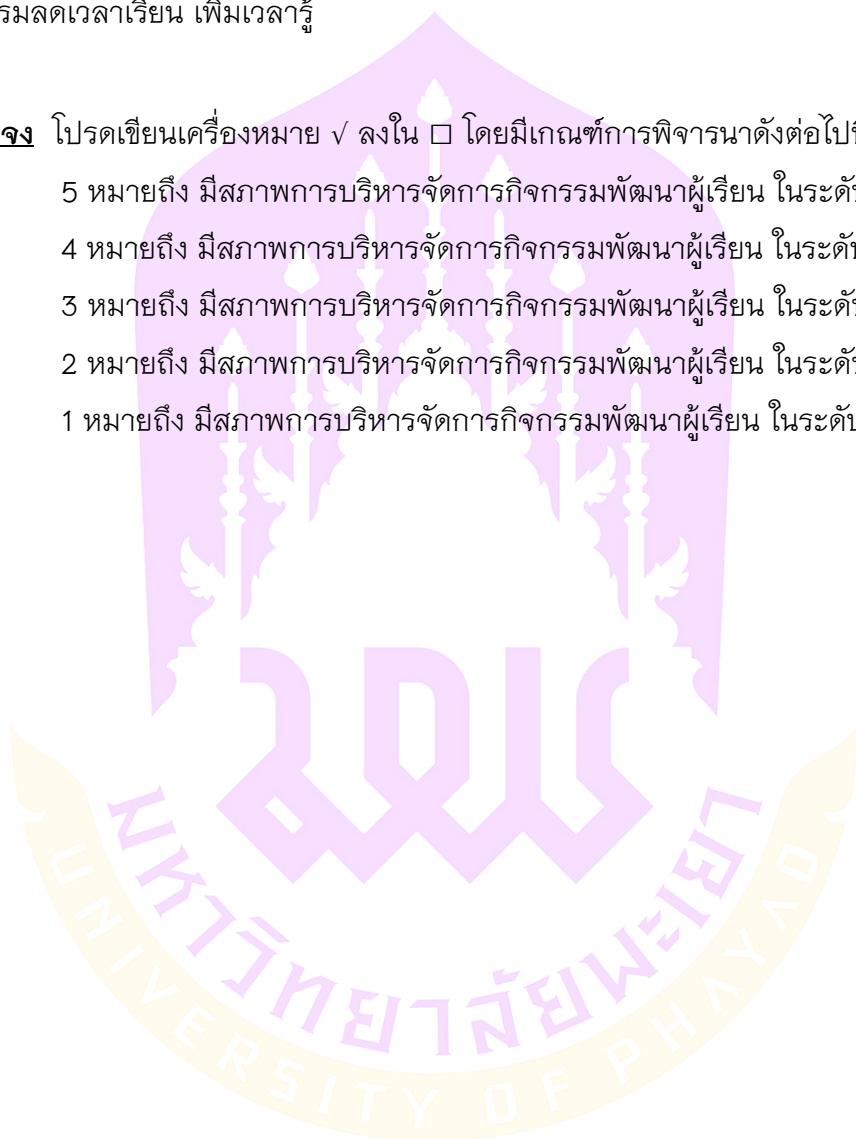
ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความร่วมมืออย่างดียิ่งจากท่านในครั้งนี้

นายบัญญัติ ชอบจิตต์
นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงใน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในระดับต่ำที่สุด

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	ระดับของความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. กิจกรรมแนะแนว						
1	ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวกำหนดนโยบายและ วางแผนโครงสร้างงานแนะแนวไว้อย่างชัดเจน					
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการแนะแนวได้อย่างชัดเจน					
3	จัดกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา อาชีพ และ บุคลิกภาพ โดยยึดสภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจ โดย ครู ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีส่วนร่วม					
4	กิจกรรมการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรมการสร้าง อาชีพทางออนไลน์					
5	จัดกิจกรรมแนะแนวทั้งใน และนอกห้องเรียน					
6	นำสื่อวัตกรรม นำเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ แอปพลิเคชันมาเรียนรู้ และสืบค้นตนเอง สืบค้นเรื่องการศึกษาต่อ และสืบค้นพบอาชีพ ของตนเอง					
7	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาของการสื่อสารเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน					
8	จัดกิจกรรมการใช้สื่อและการรู้เท่าทันสื่อในโลกดิจิทัล					
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัด กิจกรรมแนะแนวต่อชุมชน					
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	ระดับของความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
2.	กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และชุมนุมหรือชมรม)					
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานกิจกรรมนักเรียนไว้ อย่างชัดเจน					
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียนตรงตาม คุณวุฒิ และความสามารถ					
3	พัฒนาครูให้มีความรู้และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัด กิจกรรมนักเรียน					
4	พัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มีความสามารถเข้าใจ หลักสูตรมีทักษะในการสอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices					
5	จัดกิจกรรมลูกเสือที่มีจุดเน้นทักษะชีวิต และทักษะลูกเสือ					
6	จัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมตามความสนใจ และความเข้าใจใน ความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม					
7	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำงานร่วมกัน การ รู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณา มี คุณธรรม และมีระเบียบวินัย					
8	สนับสนุนในการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัด กิจกรรมนักเรียน					
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัด กิจกรรมนักเรียน					
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	ระดับของความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์						
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ไว้ชัดเจน					
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ					
3	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นจิตสาธารณะ					
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจัดธุรกิจตอบแทนสังคม จัดงานเชิญชวน หรือสร้างเว็บไซต์การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม					
5	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสังคมและกิจกรรม สาธารณประโยชน์ในชุมชนของผู้เรียน					
6	จัดกิจกรรมสร้างเว็บไซต์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม					
7	จัดการเรียนรู้จากการทำโครงการ Project- based Learning ให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) การ แก้ปัญหา และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ					
8	ผู้เรียนสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม					
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผลดำเนินการจัด กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์					
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อ เสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21	ระดับของความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4. กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้						
1	มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละ ระดับชั้น					
2	ปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษา และผู้เรียน					
3	ออกแบบกิจกรรมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน					
4	กิจกรรมหลากหลายให้นักเรียนเลือก ตามความถนัด ความสนใจ รายบุคคล/รายกลุ่ม					
5	จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน					
6	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและการวัด และประเมินผลที่หลากหลาย ตามสภาพจริง					
7	ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้เอื้อต่อการจัด กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ					
8	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการใช้ประสบการณ์ วิเคราะห์ปัญหา กำหนดปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาดำเนินการ แก้ปัญหาและประเมินผลการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น					
9	นิเทศภายใน เสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนา ประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลา รู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง					
10	สรุปรายงานการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มี การศึกษา วิจัยและพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลา เรียน” อย่างเป็นระบบ					

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

.....

.....

.....

2. กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และชุมนุม)

.....

.....

.....

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

.....

.....

.....

4. กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

คำชี้แจง แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่ง จะทำการประเมินความเที่ยงตรงในตอนต้นที่ 1 โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านว่าข้อความมีความสอดคล้อง หรือถูกต้องเพียงใด

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ข้อ	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
1. กิจกรรมแนะแนว						
1	ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวกำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานแนะแนวไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบและกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะแนวได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	กำหนดสัดส่วนของกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และบุคลิกภาพ โดยยึดสภาพปัญหาความต้องการ ความสนใจ โดยครู ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	กิจกรรมการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม การสร้างอาชีพทางออนไลน์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	จัดกิจกรรมแนะแนวทั้งใน และนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	นำสื่อนวัตกรรม นำเทคโนโลยีสื่อออนไลน์ แอปพลิเคชัน มาเรียนรู้และสืบค้นตนเอง สืบเรื่องการศึกษาต่อ และสืบค้นพบอาชีพของตนเอง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการใช้ภาษาของการสื่อสาร เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน	+1	+1	+1	+	ใช้ได้
8	จัดกิจกรรมการใช้สื่อและการรู้เท่าทันสื่อในโลกดิจิทัล	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผล ดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวต่อชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	สรุปรายงานผลการดำเนินกิจกรรมแนะแนวแก่ผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างเสริม ทักษะศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
2. กิจกรรมนักเรียน (ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และชุมนุม/ชมรม)						
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างงานกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียนตรงตามคุณวุฒิ และความสามารถ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	พัฒนาครูให้มีความรู้และใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	พัฒนาสมรรถนะครูกิจกรรมนักเรียน ให้มีความสามารถเข้าใจหลักสูตรมีทักษะในการสอน และการพัฒนาต่อเนื่องให้เป็น Best Practices	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	จัดกิจกรรมลูกเสือที่มีจุดเน้นทักษะชีวิต และทักษะลูกเสือ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	จัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมตามความสนใจ และความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบ ทำงาน ร่วมกันการรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล ความเมตตาากรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	สนับสนุนในการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผล ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	สรุปรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างเสริม ทักษะศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		1	2	3		
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์						
1	กำหนดนโยบายและวางแผนโครงสร้างกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ไว้ชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	แต่งตั้งคณะทำงานที่รับผิดชอบกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว สังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นจิตสาธารณะ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจัดธุรกิจตอบแทนสังคม จัดงานเชิญชวนหรือสร้างเว็บไซต์การเข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือสังคม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือสังคมและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนของผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	จัดกิจกรรมสร้างเว็บไซต์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	จัดการเรียนรู้จากการทำโครงการ Project-based Learning ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานตามวงจรคุณภาพ (PDCA) การแก้ปัญหา และทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ผู้เรียนสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	นิเทศ กำกับติดตามอย่างเป็นระบบ และรายงานผล ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	สรุปรายงานการดำเนินงานกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
4. กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้						
1	มีโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” แต่ละระดับชั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	ปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสถานศึกษาและผู้เรียน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	ออกแบบกิจกรรมกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	กิจกรรมหลากหลายให้นักเรียนเลือกตามความถนัด ความสนใจ รายบุคคล/รายกลุ่ม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำสื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนใช้ความสามารถในการใช้ประสบการณ์วิเคราะห์ปัญหา กำหนดปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาดำเนินการแก้ปัญหาและประเมินผลการแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	ประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อสร้างเสริมทักษะศตวรรษที่ 21	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปลผล
		1	2	3		
4. กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้						
10	สรุปรายงานการดำเนินกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีการศึกษา วิจัยและพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียน” อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (IOC) ได้ผลการวัดเท่ากับ 1.00

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	บัญญัติ ชอบจิตต์
วัน เดือน ปี เกิด	25 มกราคม 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
วุฒิการศึกษา	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) พลศึกษา
ที่อยู่ปัจจุบัน	50/1 หมู่ 5 ต.บุญเรือง อ.เชียงของ จ.เชียงราย 57140
ผลงานตีพิมพ์	นายบัญญัติ ชอบจิตต์ (ผู้บรรยาย). 16 มิถุนายน 2561 การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะศตวรรษ ที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4. ในการประชุมวิชาการบัณฑิต ครั้งที่ 4 (หน้า 313-324). พะเยา: อาคารเรียนรวม (PKY) มหาวิทยาลัยพะเยา

